AI in Nederland 2026

Peil.nl

viewture
ai.consultancy

Voorwoord

Bij het uitvoeren van dit onderzoek is AI niet alleen onderwerp van onderzoek geweest, maar ook op verschillende momenten als hulpmiddel ingezet. Een belangrijk deel van de vragenlijst is met behulp van AI ontwikkeld. Het veldwerk vond vervolgens online plaats in het weekend van 11 en 12 september 2026 onder het panel van Peil.nl. In twee dagen tijd vulden ongeveer 6.000 Nederlanders de vragenlijst in.

Op basis van hun antwoorden zijn, met behulp van de programmatuur van No Ties, de tabellen voor dit onderzoek samengesteld. De analyse en beschrijving van de eerste vijf hoofdstukken zijn vervolgens met behulp van een AI-tool gemaakt op basis van deze tabellen.

Hoofdstuk 6 is op een andere manier tot stand gekomen. Dat hoofdstuk is gebaseerd op de open antwoorden die de ondervraagden zelf hebben ingetikt. Juist daar was de winst in snelheid en uitvoering uitzonderlijk groot. Het analyseren en rubriceren van duizenden antwoorden op open vragen is traditioneel zeer arbeidsintensief en kost vaak veel tijd. Met behulp van AI konden de patronen, overeenkomsten en verschillen in deze antwoorden zeer snel worden geordend en beschreven. Wat normaal gesproken een omvangrijk afzonderlijk analyseproces zou zijn, kon nu vrijwel direct onderdeel worden van het rapport.

Het volledige rapport was daardoor binnen 48 uur na het afsluiten van het veldwerk gereed. Dat illustreert tegelijkertijd een van de ontwikkelingen, die in dit onderzoek zichtbaar wordt. Werkzaamheden die voorheen veel handmatig analyse-, schrijf- en productiewerk vergden, kunnen met behulp van AI aanzienlijk sneller worden uitgevoerd. In dit geval betekende dat niet alleen een forse verkorting van de doorlooptijd, maar ook lagere productiekosten.

De onderzoeker bleef daarbij verantwoordelijk voor de opzet van het onderzoek, de keuzes die tijdens de analyse zijn gemaakt en de uiteindelijke inhoud van het rapport.

viewture
ai.consultancy

Meer weten over dit rapport of aanpak?
NEEM GERUST CONTACT OP
www.viewture.ai | maurice@dehond.nl | +31 6 2060 1715

OVERZICHT

Inhoudsopgave

Voorwoord 2

Samenvatting Van experiment naar dagelijks hulpmiddel 4

Hoofdstuk 1 Ontwikkeling in de tijd 6

Hoofdstuk 2 Welke AI-tools en waarvoor 11

Hoofdstuk 3 Verwachtingen en impact op het werk 21

Hoofdstuk 4 Kansen bedreigingen en beleidsvoorkeuren 27

Hoofdstuk 5 AI in de politiek de ophef rond Jetten 36

Hoofdstuk 6 Ervaringen in eigen woorden 41

Samenvatting:
Van experiment naar dagelijks hulpmiddel

In nog geen drie jaar tijd heeft kunstmatige intelligentie in Nederland een uitzonderlijk snelle doorbraak doorgemaakt. Waar AI begin 2024 voor een groot deel van de bevolking nog iets nieuws en incidenteels was, is het in september 2026 voor miljoenen Nederlanders een regelmatig gebruikt hulpmiddel geworden, zowel privé als op het werk.

In januari 2024 gaf nog 55% van de Nederlanders aan nooit AI te gebruiken. In september 2026 is dat aandeel gedaald tot 28%. (Bij de ontwikkeling van internet werd dit percentage gehaald na ongeveer 12 jaar.)

Tegelijkertijd is vooral het intensieve gebruik explosief gegroeid. Het aandeel Nederlanders dat AI meerdere keren per week of enkele keren per dag gebruikt, nam toe van slechts 8% in januari 2024 naar 45% in september 2026. AI is daarmee in tweeënhalf jaar verschoven van een technologie waarmee een relatief kleine groep experimenteerde naar een instrument dat voor een groot deel van de bevolking onderdeel is geworden van het dagelijks handelen.

De groei doet zich in vrijwel alle bevolkingsgroepen voor. Bij WO-opgeleiden steeg het aandeel intensieve gebruikers van 26% naar 78%, maar ook bij (V)MBO-opgeleiden is sprake van een zeer sterke inhaalslag: van 6% naar 43%. Onder 65-plussers nam het intensieve gebruik toe van 4% naar 30%. AI is daarmee nadrukkelijk geen technologie meer van alleen jongeren, hoogopgeleiden of ICT-specialisten. Wel blijven de verschillen tussen groepen aanzienlijk. Hogeropgeleiden en mensen met kennisintensief werk gebruiken AI duidelijk vaker en voor meer verschillende doeleinden.

Ook in het werk is de penetratie inmiddels hoog. Vooral commerciële functies lopen voorop, met 81% intensief gebruik. In management- en ICT-functies wordt AI bovendien het breedst ingezet. Managers gebruiken AI gemiddeld voor 4,4 verschillende toepassingen en ICT'ers voor 4,1, tegenover 2,7 in zorg en welzijn en 2,2 onder mensen die niet werkzaam zijn.

Grote productiviteitswinst en bredere inzet

De manier waarop AI wordt gebruikt, verandert eveneens snel. AI wordt steeds minder gezien als een instrument dat alleen teksten kan genereren en steeds meer als een algemene assistent. Onder intensieve gebruikers steeg het gebruik van AI als alternatief voor een zoekmachine van 52% in 2024 naar 73% in 2026. In de totale groep regelmatige gebruikers gebruikt 63% AI als zoekmachine, 50% om eigen teksten te verbeteren, 35% om teksten samen te vatten en eveneens 35% om teksten te laten maken. Hoe intensiever iemand AI gebruikt, hoe breder het toepassingsgebied wordt: incidentele gebruikers noemen gemiddeld 1,8 toepassingen, tegenover 4,3 onder de meest intensieve gebruikers.

Uit de open antwoorden blijkt waarom het gebruik zo snel groeit. Met grote afstand het belangrijkste voordeel is tijdwinst en productiviteitsverbetering. Gebruikers noemen het versnellen van analyses, programmeren, zoeken, schrijven, samenvatten en administratieve werkzaamheden. Sommigen spreken zelfs over een veelvoud van hun vroegere productiviteit. Daarna volgen het gemak, de permanente beschikbaarheid en de toegang tot brede kennis. AI maakt het bovendien mogelijk taken zelfstandig uit te voeren waarvoor vroeger gespecialiseerde kennis of externe hulp nodig was. Daarmee vergroot AI niet alleen de snelheid waarmee bestaande werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd, maar ook wat een individuele gebruiker zelf kan doen.

Dat vertaalt zich rechtstreeks in verwachtingen over het werk. Onder de meest intensieve AI-gebruikers verwacht 84% dat AI hun eigen efficiëntie minstens kan verdubbelen. Tegelijk ziet 41% van de werkenden AI als een manier om de mogelijkheden van producten of diensten te vergroten, 40% verwacht dat saai werk kan verdwijnen en 38% ziet mogelijkheden om kosten te verlagen. Maar 28% verwacht ook dat AI kan bijdragen aan het verminderen van het aantal personeelsleden. Bij administratieve en bedrijfseconomische functies loopt dat laatste percentage op tot 48%.

Kansen en zorgen lopen sterk uiteen

De bevolking ziet tegelijkertijd grote kansen en grote risico's. 45% ziet AI zowel als kans én als bedreiging, 25% vooral als kans en 30% vooral als bedreiging. Die beoordeling hangt sterk samen met opleiding en eigen ervaring. Onder WO-opgeleiden ziet 39% AI vooral als kans, tegenover slechts 12% onder laagopgeleiden. Van de laagopgeleiden ziet juist 52% AI vooral als bedreiging. Nog sterker is het verschil naar eigen gebruik. Van de mensen die AI heel vaak gebruiken noemt 47% het een grote kans, tegenover slechts 2% van de niet-gebruikers. Onder niet-gebruikers noemt 35% AI juist een grote bedreiging. Er lijkt daarmee een duidelijke relatie te bestaan tussen ervaring met AI en de manier waarop men de technologie beoordeelt.

De zorgen richten zich vooral op werkgelegenheid en betrouwbaarheid. 62% van de Nederlanders verwacht dat AI per saldo tot minder banen zal leiden: 33% verwacht iets minder banen en 29% veel minder banen. Ook hier zijn de opleidingsverschillen zeer groot. Van de laagopgeleiden verwacht 55% veel minder banen, tegenover slechts 10% van de WO-opgeleiden.

Naar beroepsgroep zijn mensen in transport en logistiek het meest somber: 44% verwacht veel minder banen. Bij managers is dat slechts 7% en bij ICT'ers 14%. De groepen die AI het meest intensief gebruiken en de mogelijkheden ervan het beste kennen, zijn dus doorgaans ook het minst pessimistisch over de gevolgen voor de arbeidsmarkt.

Daarnaast blijft vertrouwen een fundamenteel probleem. Slechts 8% vertrouwt de informatie van AI veel, 44% redelijk en bijna de helft niet zo veel of helemaal niet. In de open antwoorden is het 'hallucineren' van AI - overtuigend geformuleerde maar foutieve informatie - veruit het vaakst genoemde nadeel.

Daarna volgen privacy en dataveiligheid, afhankelijkheid van AI en het risico dat mensen minder zelf gaan nadenken. Beperkte gebruikers noemen daarnaast relatief vaak het energie- en waterverbruik en het onpersoonlijke karakter van AI.

Grote maatschappelijke impact, maar acceptatie loopt achter

Er bestaat nauwelijks twijfel over de omvang van de veranderingen die eraan komen. 59% verwacht dat AI in de komende vijf jaar een grote of zeer grote invloed op de samenleving zal hebben. 39% zegt dat AI binnen de eigen organisatie al intensief wordt gebruikt, 33% vindt dat de eigen organisatie amper beseft wat AI zal gaan betekenen.

De discussie rond het AI-gebruik van premier Jetten laat bovendien zien dat de maatschappelijke acceptatie van AI nog geen gelijke tred houdt met het feitelijke gebruik. 41% vindt het gebruik van AI door Jetten voor sociale-mediaberichten onacceptabel, 30% noemt het begrijpelijk maar niet goed en 29% vindt het acceptabel. In algemene zin vindt 40% AI-gebruik door politici bij toespraken en Kamerbijdragen onacceptabel, terwijl 44% vindt dat het mag, maar beperkt moet blijven.

Ook hier speelt eigen ervaring een grote rol. Van de mensen die AI heel vaak gebruiken vindt 51% het gebruik door Jetten acceptabel, tegenover slechts 14% van de niet-gebruikers. Tegelijkertijd bestaat er een brede behoefte aan transparantie: 71% vindt dat altijd duidelijk vermeld moet worden wanneer teksten, beelden of video's grotendeels met AI zijn gemaakt.

De belangrijkste conclusie uit het onderzoek is daarmee niet alleen dat AI uitzonderlijk snel groeit, maar dat de technologie in zeer korte tijd al zichtbaar invloed heeft gekregen op productiviteit, werkprocessen, informatievoorziening en verwachtingen over de arbeidsmarkt. Tegelijk ontstaat een nieuwe scheidslijn. Mensen die AI intensief gebruiken en zelf ervaren hoeveel hun mogelijkheden en productiviteit toenemen, kijken veel positiever naar de ontwikkeling dan mensen die er nog weinig mee werken. De komende jaren zal daarom niet alleen de verdere ontwikkeling van de technologie bepalend zijn. Minstens zo belangrijk wordt de vraag hoe snel mensen, organisaties en sectoren leren om AI effectief, kritisch en verantwoord in hun werk en dagelijks leven te integreren.

Amsterdam, 18 september 2026

Drs. Maurice de Hond Vincent Everts

HOOFDSTUKOVERZICHT

HOOFDSTUK 1

1

Ontwikkeling in de tijd

AI-gebruik werd in tweeënhalf jaar breed en intensief

Tussen januari 2024 en september 2026 halveerde het aandeel niet-gebruikers. Tegelijk groeide frequent gebruik sterk, in vrijwel alle leeftijds-, opleidings- en beroepsgroepen.

28%
gebruikt nooit AI
55% in januari 2024

45%
gebruikt AI meerdere keren per week of enkele keren per dag
8% in januari 2024

78%
van de WO-opgeleiden gebruikt AI regelmatig of vaker
26% in januari 2024

81%
van de commerciële functies gebruikt AI intensief
hoogste van alle functies

Gebruiksfrequentie verschoof sterk

Aandeel van de Nederlandse bevolking

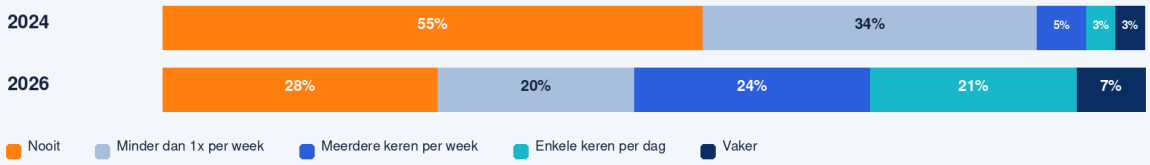

De groei per groep

Geslacht
Mannen: 29% naar 64%. Vrouwen: 10% naar 39%. Het verschil werd groter.

Leeftijd
35-44 jaar is nu de kopgroep met 69%. Ook 65-plussers groeiden sterk: 4% naar 30%.

Opleiding
(V)MBO groeide van 6% naar 43%; WO van 26% naar 78%. Opleiding blijft onderscheidend.

Bedrijfsgrootte
In 2026 ligt intensief gebruik bij organisaties van elke omvang tussen 59% en 77%.

Sector en functie
Vrijwel alle sectoren zitten op 62-81%. Commerciële functies lopen voorop met 81%.

Krant en politiek
Krantenlezers: 57-78%, met FD op 78%. Partijen: 44-67%, met D66 en VVD voorop.

DE KERN

AI is niet langer voorbehouden aan jongeren, hoogopgeleiden of ICT'ers. De verschillen naar geslacht, opleiding en politieke voorkeur blijven echter duidelijk.

Basis: twee representatieve Peil.nl-metingen onder circa 6.000 Nederlanders van 18 jaar en ouder.

Bron: AI in Nederland 2026 - Peil.nl / Viewture

HOOFDSTUK 1

Ontwikkeling in de tijd

Januari 2024 - september 2026

Dit hoofdstuk vergelijkt de meting van januari 2024 met een nieuwe meting van september 2026, ruim tweeënhalf jaar later. Beide onderzoeken zijn uitgevoerd door Peil.nl, telkens onder ongeveer 6.000 ondervraagden, die samen een representatieve steekproef vormend van Nederlanders van 18 jaar en ouder. De vergelijking laat zien hoe hard het gebruik van kunstmatige intelligentie in Nederland is doorgegroeid, en bij wie die groei het sterkst was.

1.1 Algeheel gebruik en frequentie

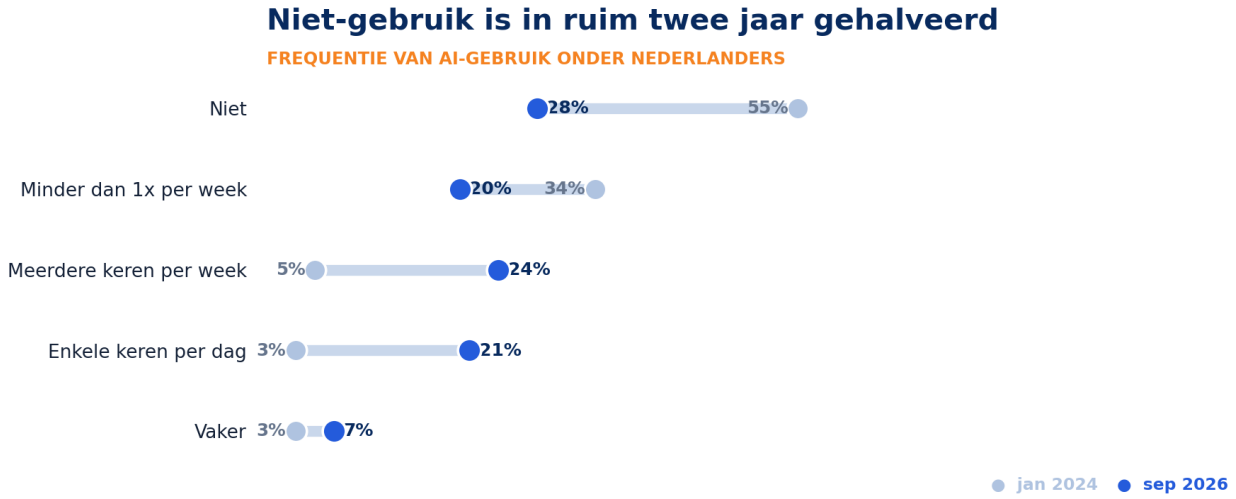

Belangrijkste uitkomst. Het aandeel Nederlanders dat nooit AI gebruikt, daalde van 55% in januari 2024 naar 28% in september 2026. De grootste verschuiving zit in de frequentie: het aandeel dat AI meerdere keren per week of zelfs enkele keren per dag gebruikt, steeg van samen 8% naar 45%. AI is in tweeënhalf jaar tijd verschoven van incidenteel experiment naar een terugkerend onderdeel van het dagelijks leven.

1.2 Geslacht en leeftijd

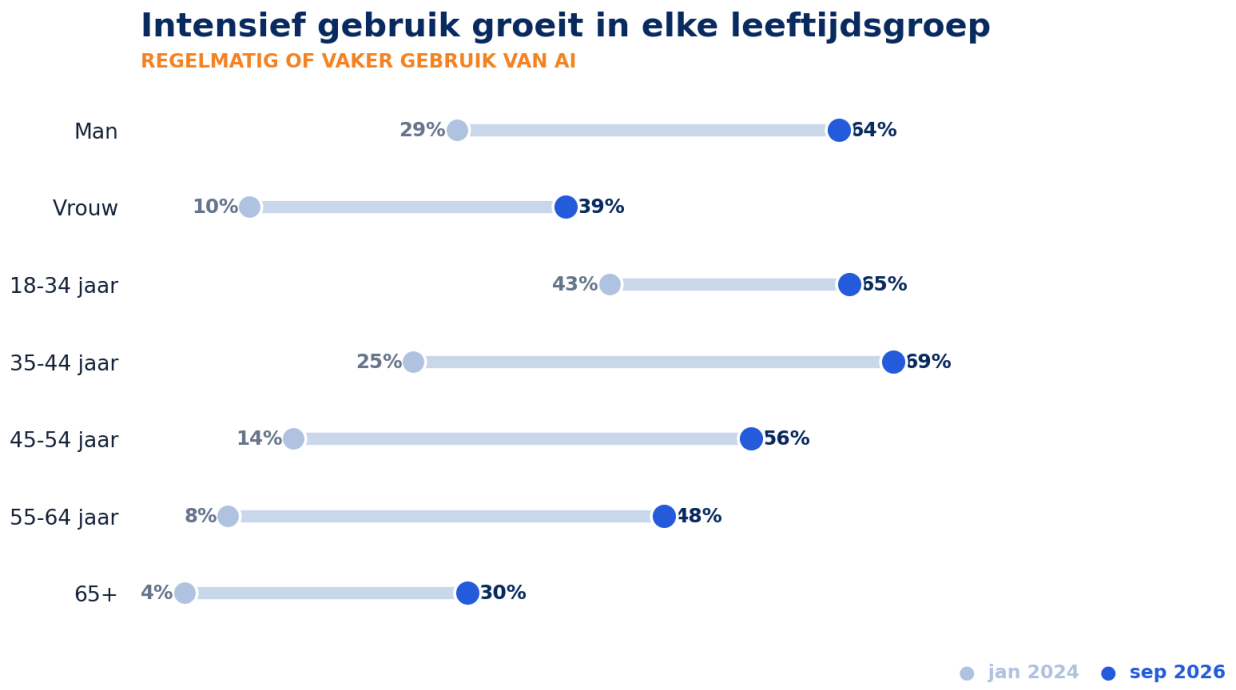

Belangrijkste uitkomst. Bij alle leeftijdsgroepen en bij beide geslachten is het aandeel intensieve AI-gebruikers (regelmatig of vaker) sterk gestegen. Mannen gingen van 29% naar 64%, vrouwen van 10% naar 39% - het verschil tussen de seksen is dus eerder toe- dan afgenomen. Jongeren tot 34 jaar groeiden van 43% naar 65%, maar de groep van 35 tot 54 jaar gebruikt AI inmiddels even intensief of intensiever. Ook 65-plussers zijn sterk ingelopen, van 4% naar 30%.

1.3 Opleidingsniveau

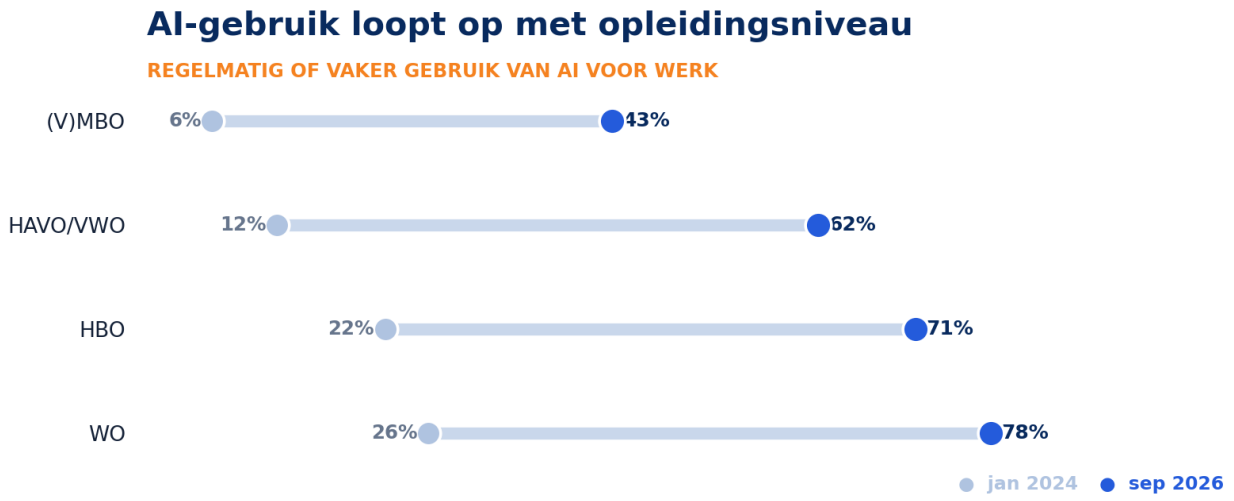

Belangrijkste uitkomst. Relatief gezien is vooral het mensen met alleen praktijkonderwijs sterk ingelopen: (V)MBO'ers gingen van 6% naar 43% intensief gebruik. Bij WO'ers steeg het aandeel van 26% naar 78%. AI-gebruik is dus niet langer voorbehouden aan hoogopgeleiden, al blijft opleidingsniveau een duidelijke voorspeller van de mate van gebruik.

1.4 Bedrijfsgrootte

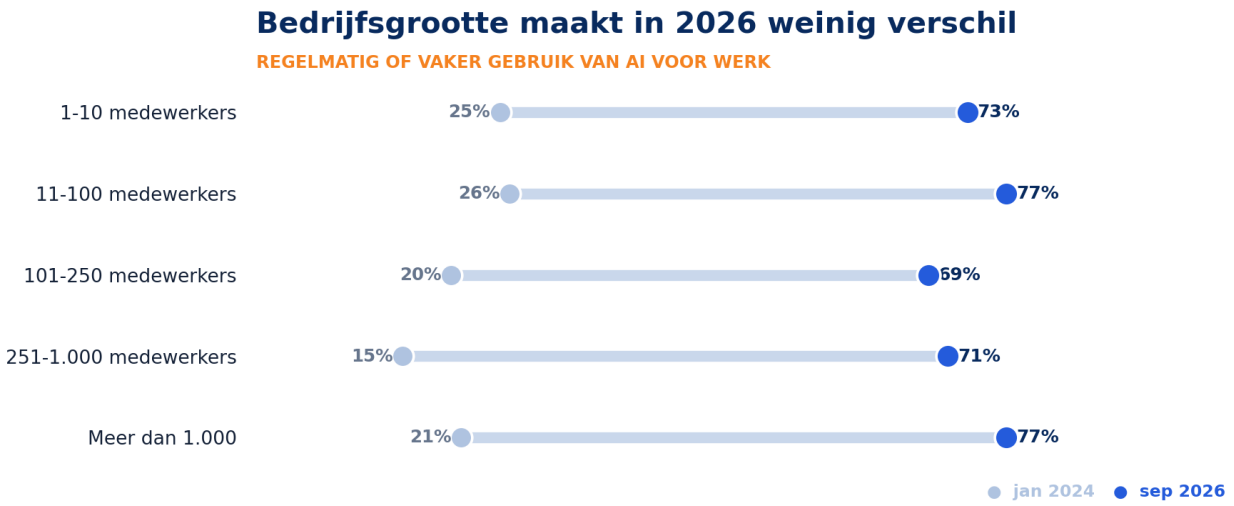

Belangrijkste uitkomst. In januari 2024 speelde bedrijfsgrootte nog een bescheiden rol (tussen 15% en 26% intensief gebruik). In september 2026 gebruikt ruwweg driekwart van de werkenden AI regelmatig of vaak, vrijwel ongeacht de omvang van de organisatie. Het verschil tussen kleine en grote bedrijven is daarmee grotendeels verdwenen.

1.5 Sector en soort werkzaamheden

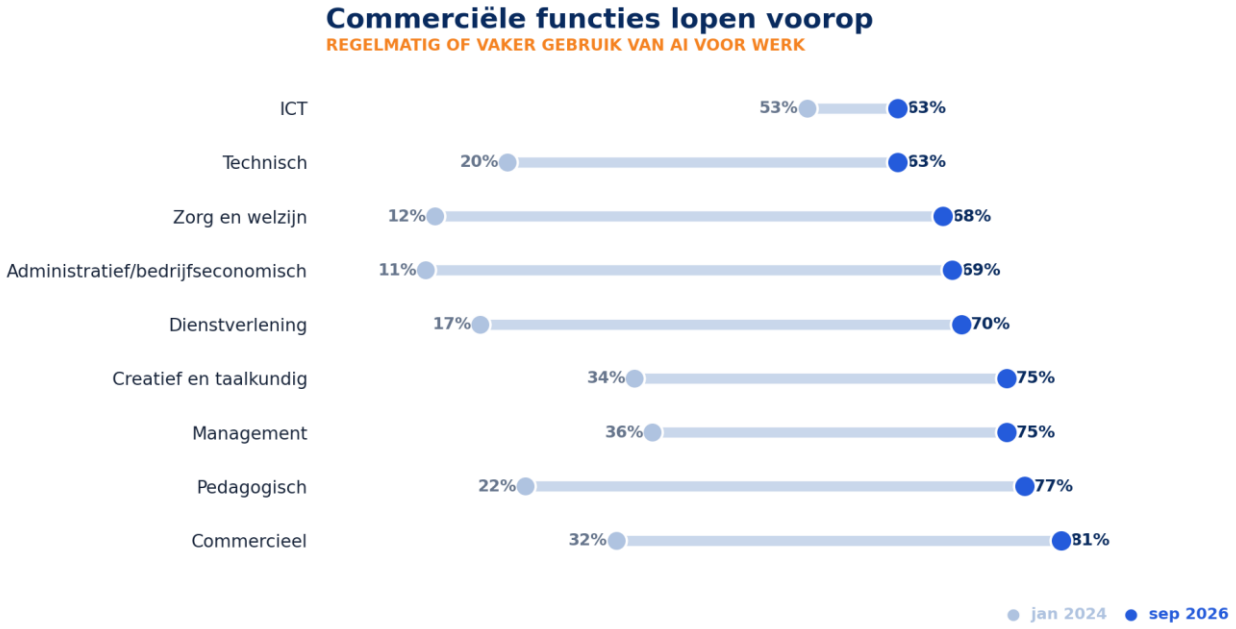

Belangrijkste uitkomst. In januari 2024 liep de ICT-sector nog ver voorop (53%), tegenover amper 11-12% in administratieve en zorg-gerelateerde functies. Sindsdien zijn vrijwel alle sectoren opgetrokken naar 62-81%. Commerciële functies groeiden het hardst en gebruiken nu het meest intensief (81%), terwijl ICT relatief het minst hard groeide (van 53% naar 63%) - die sector was simpelweg al vroeg begonnen.

1.6 Krant die men leest

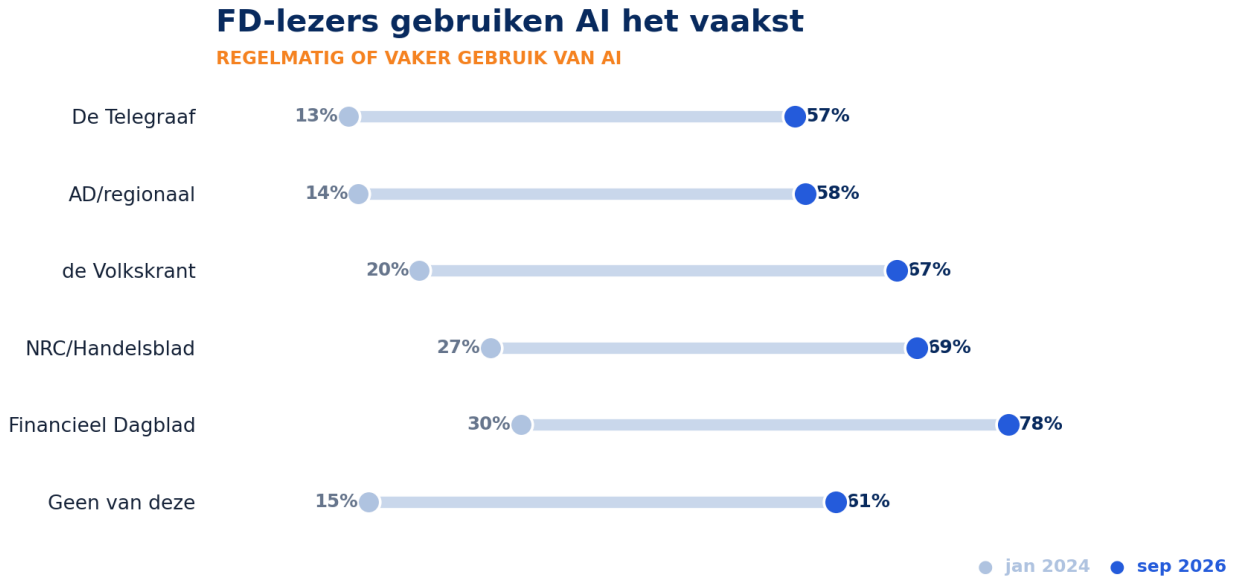

Belangrijkste uitkomst. Ook naar krantenvoorkeur is een gelijkmatige inhaalslag te zien: lezers van alle kranten zitten nu tussen de 57% en 78% intensief gebruik, tegenover 13-30% in januari 2024. Lezers van het Financieel Dagblad blijven koploper (78%), gevolgd door lezers van NRC/Handelsblad (69%).

1.7 Politieke voorkeur

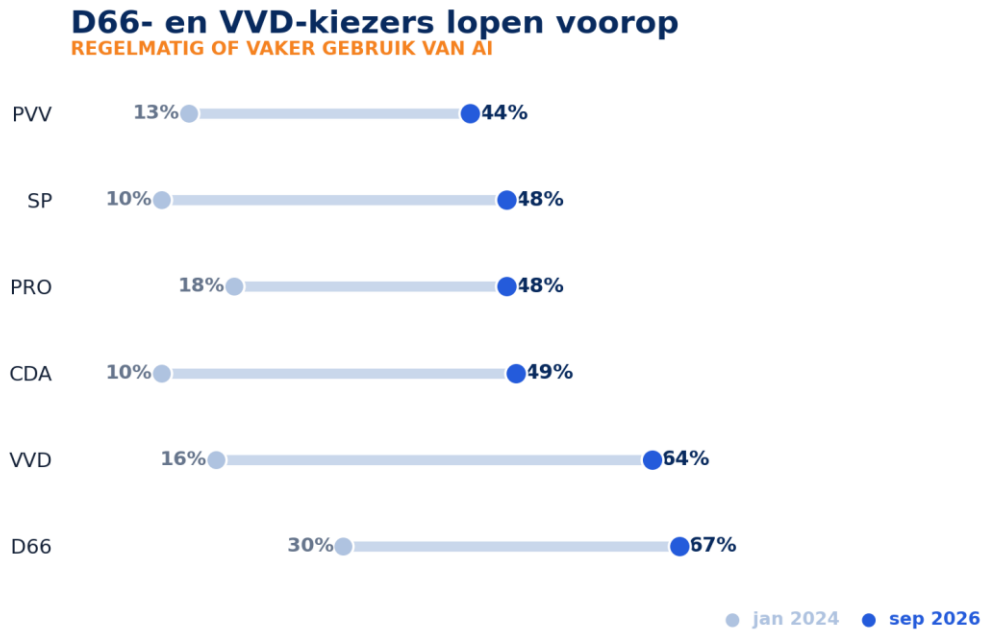

Belangrijkste uitkomst. Het politieke landschap veranderde tussen januari 2024 en september 2026, waardoor niet alle partijen uit beide metingen vergelijkbaar zijn; hieronder daarom alleen de partijen die in beide peilingen voorkwamen. Bij elk van deze partijen groeide het aandeel intensieve gebruikers fors. D66- en VVD-stemmers lopen voorop (67% en 64%), terwijl PVV-stemmers relatief het meest terughoudend blijven (44%), gevolgd door SP (48%), PRO (48%) en CDA (49%).

De partijen die in de huidige peiling wel met voldoende respondenten in het onderzoek zaten - en niet in 2024 - zijn de volgende cijfers van belang: FVD (57%) en JA21(61%), PvdD (63%)

HOOFDSTUKOVERZICHT

HOOFDSTUK 2

2

Welke AI-tools en waarvoor

ChatGPT domineert en het gebruik wordt snel breder

ChatGPT is de meest gebruikte chatbot. Naarmate mensen AI vaker gebruiken, zetten zij meer tools en meer toepassingen in. Zoeken is bij intensieve gebruikers de belangrijkste toepassing geworden.

52%
van de AI-gebruikers gebruikt ChatGPT regelmatig
Gemini 23%, Copilot 20%, Claude 14%

73%
van de intensieve gebruikers zet AI in als zoekmachine
52% in januari 2024

4,3
gemiddeld aantal toepassingen bij de meest intensieve gebruikers
1,8 bij incidentele gebruikers

52%
vertrouwt AI-informatie redelijk of veel
48% weinig of helemaal niet

Regelmatig gebruik van chatbots

Aandeel onder alle AI-gebruikers

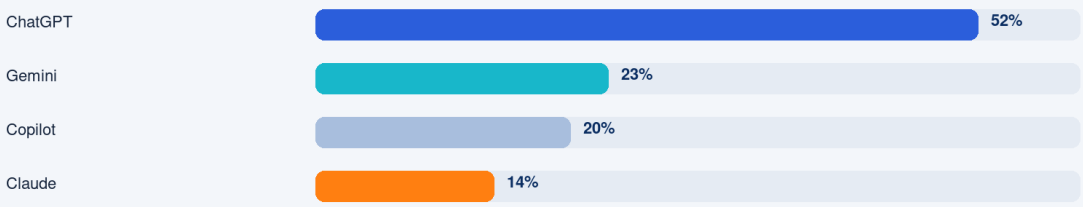

Wat het gebruik laat zien

- **Gebruik en intensiteit**
  ChatGPT loopt op van 16% bij incidentele gebruikers tot 81% bij de meest intensieve gebruikers. Claude stijgt van 2% naar 38%.
- **Belangrijkste toepassingen**
  Onder alle AI-gebruikers staat zoeken op 63%, gevolgd door tekst verbeteren op 50% en samenvatten en tekst maken op 35%.
- **Verschuiving sinds 2024**
  Bij intensieve gebruikers groeide zoeken van 52% naar 73%. Teksten laten maken daalde van 70% naar 48%.
- **Leeftijd en geslacht**
  35-44-jarigen noemen gemiddeld 3,7 toepassingen; 65-plussers 1,8. Mannen noemen gemiddeld 3,4 doelen en vrouwen 2,5.
- **Functie**
  Managers gebruiken AI gemiddeld voor 4,4 doeleinden en ICT'ers voor 4,1. In ICT gebruikt 65% AI bij programmeren.
- **Vertrouwen**
  Slechts 8% heeft veel vertrouwen in de juistheid. Bij zeer intensieve gebruikers is dat 27%, tegenover 1% bij niet-gebruikers.

DE KERN

AI verschuift van tekstmaker naar algemene assistent. Intensiever gebruik betekent meer tools, meer toepassingen en meer vertrouwen, terwijl bijna de helft terughoudend blijft over de juistheid.

Bron: AI in Nederland 2026 - Peil.nl / Viewture

HOOFDSTUK 2

Welke AI-tools en waarvoor

September 2026, met vergelijking naar januari 2024 waar mogelijk

Dit hoofdstuk laat zien welke specifieke AI-chatbots Nederlanders gebruiken en voor welke doelen. Voor de meeste tabellen bestaat geen vergelijkbare meting uit januari 2024 - die cijfers zijn dan ook alleen voor september 2026 weergegeven. Waar wel een vergelijking mogelijk is (paragraaf 2.3), is dezelfde opzet gebruikt als in hoofdstuk 1.

2.1 Gebruik van specifieke AI-chatbots - naar geslacht en leeftijd

Chatbot	Totaal	Man	Vrouw	18-35	35-44	45-54	55-64	65+
ChatGPT	52%	55%	44%	63%	51%	48%	47%	37%
Gemini	23%	27%	14%	28%	29%	17%	17%	12%
CoPilot	20%	23%	13%	23%	25%	23%	18%	5%
Claude	14%	18%	6%	19%	18%	11%	9%	3%
Grok	7%	10%	3%	10%	11%	6%	5%	2%
Perplexity	2%	3%	1%	3%	3%	2%	2%	2%
Deepseek	1%	1%	1%	0%	1%	1%	1%	1%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

ChatGPT is verreweg de meest gebruikte chatbot: 52% van de AI-gebruikers gebruikt hem regelmatig, tegenover 23% voor Gemini en 20% voor CoPilot. Mannen gebruiken vrijwel elke chatbot vaker regelmatig dan vrouwen, met het grootste verschil bij Claude (18% tegen 6%). Jongeren tot 35 jaar lopen bij vrijwel elke tool voorop; bij 65-plussers ligt het regelmatig gebruik van elke chatbot beduidend lager.

2.2 Gebruik van specifieke AI-chatbots - naar mate van AI-gebruik

Chatbot	Totaal	Weinig	Regelmatig	Vaak
ChatGPT	52%	16%	61%	81%
Gemini	23%	5%	24%	36%
CoPilot	20%	5%	23%	31%
Claude	14%	2%	13%	38%
Grok	7%	1%	7%	16%
Perplexity	2%	1%	2%	5%
Deepseek	1%	0%	1%	2%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Hoe vaker iemand AI in het algemeen gebruikt, hoe groter de kans dat hij of zij daarbij ook specifieke chatbots als ChatGPT of Claude regelmatig inzet. Bij ChatGPT loopt het regelmatig gebruik op van 16% onder incidentele AI-gebruikers tot 81% onder de meest intensieve gebruikers. Bij Claude is die stijging relatief het sterkst: van 2% naar 38%.

2.3 Doelen van AI-gebruik door intensieve gebruikers

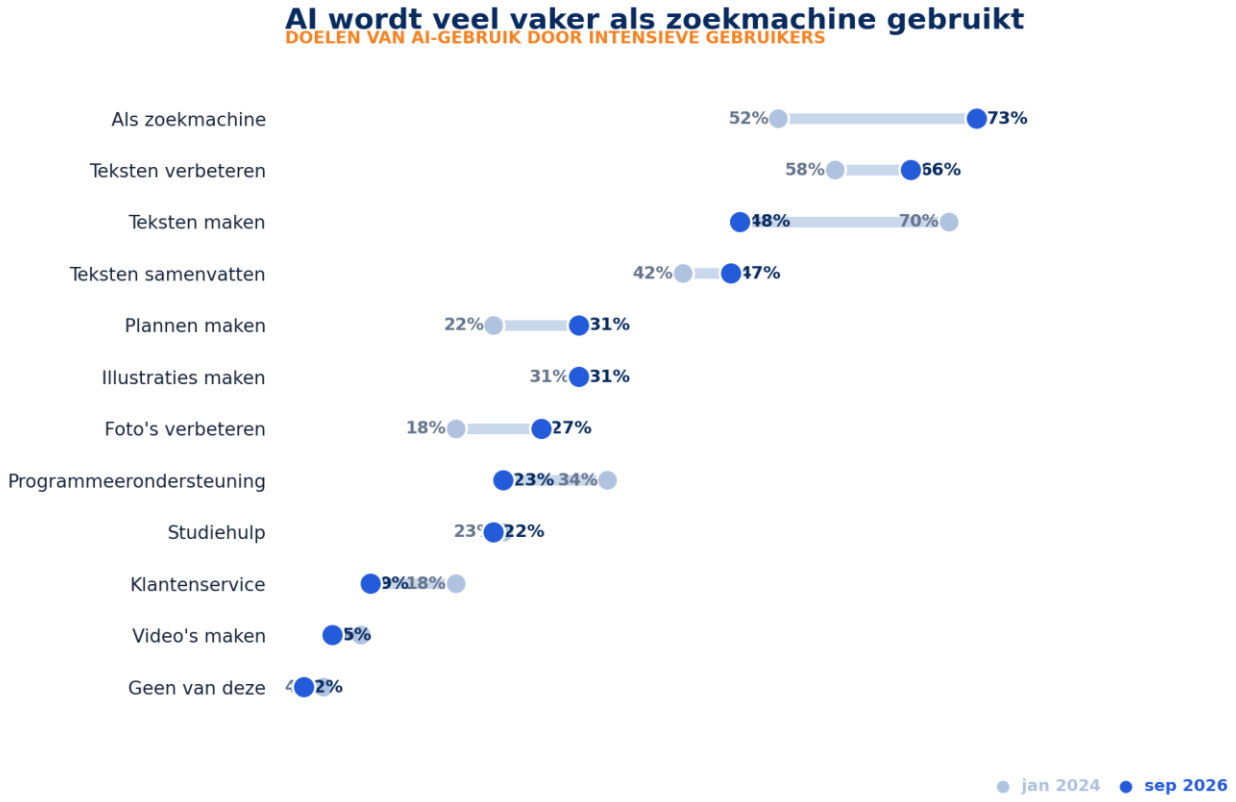

Belangrijkste uitkomst. Bij intensieve gebruikers is AI als zoekmachine het hardst gegroeid: van 52% in januari 2024 naar 73% in september 2026, en daarmee nu de meest genoemde toepassing. Opvallend is dat 'teksten voor me maken' - in januari 2024 nog de populairste toepassing (70%) - relatief terrein verloor (48%), terwijl lichtere toepassingen zoals zoeken en tekstverbetering juist verder om zich heen grepen. Ook klantenservice en het maken van video's op basis van tekst namen in relatief belang af.

2.4 Doelen van AI-gebruik - naar geslacht en leeftijd

Doel	Alle AI gebruikers	Man	Vrouw	18-35	35-44	45-54	55-64	65+
Als een andere/betere zoekmachine	63%	65%	61%	64%	72%	60%	61%	57%
Om teksten van mij te verbeteren	50%	55%	41%	65%	59%	50%	43%	23%
Om teksten samen te vatten en toegankelijk te maken	35%	42%	26%	48%	42%	37%	29%	15%
Om teksten voor me te maken	35%	39%	30%	41%	45%	40%	31%	17%
Om foto's/illustraties te verbeteren	23%	22%	24%	20%	28%	25%	26%	17%
Om plannen te maken	22%	28%	15%	26%	35%	25%	16%	9%
Om tekeningen/illustraties te maken	22%	26%	16%	26%	28%	26%	18%	8%
Programmeerondersteuning	17%	24%	8%	26%	26%	17%	9%	3%
Als studiehulp	16%	20%	9%	31%	14%	13%	8%	6%
Bij klantenservice	8%	8%	8%	8%	11%	8%	6%	6%
Om video's te maken	3%	4%	1%	5%	4%	2%	2%	1%
Geen van deze	8%	5%	10%	5%	3%	5%	9%	17%
Gem. aantal genoemde doelen (van de 12)	3,0	3,4	2,5	3,6	3,7	3,1	2,6	1,8

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Onder alle regelmatige AI-gebruikers is 'als zoekmachine' de meest genoemde toepassing (63%), gevolgd door tekstverbetering (50%). Mannen noemen vrijwel elke toepassing vaker dan vrouwen, en gebruikers van 35-44 jaar noemen gemiddeld de meeste toepassingen (3,7 van de 12). Bij 65-plussers ligt dat gemiddelde het laagst (1,8) en zegt 17% geen van de toepassingen te gebruiken.

2.5 Doelen van AI-gebruik - naar functie

Doel	Alle AI-gebruikers	Admini-stratief	Zorg en welzijn	Technisch	Commer-cieel	Dienstver-lening	Pedago-gisch
Als een andere/betere zoekmachine	63%	66%	60%	75%	63%	65%	48%
Om teksten van mij te verbeteren	50%	57%	47%	49%	64%	68%	60%
Om teksten samen te vatten en voor mij toegankelijk te maken	35%	39%	29%	32%	36%	54%	38%
Om teksten voor me te maken	35%	39%	34%	49%	52%	51%	36%
Om mijn foto's of illustraties te verbeteren	23%	20%	29%	23%	38%	23%	20%
Om plannen voor me te maken	22%	33%	22%	19%	30%	27%	29%
Om tekeningen/illustraties te maken op basis van tekst	22%	33%	17%	20%	28%	27%	31%
Om te ondersteunen bij programmeren of website maken/aanpassen	17%	20%	7%	14%	21%	19%	16%
Als studiehulp	16%	11%	12%	12%	13%	25%	26%
Bij klantenservice	8%	7%	4%	13%	7%	8%	7%
Om video's te maken op basis van tekst	3%	3%	0%	6%	7%	6%	3%
Geen van deze	8%	3%	6%	4%	3%	2%	8%
Gem. van het aantal doeleinden	2,9	3,3	2,6	3,1	3,6	3,7	3,2

Doel	Alle AI-gebruikers	Transport /logistiek	ICT	Manage-ment	Openbaar bestuur	Creatief en taalkundig	Overig
Als een andere/betere zoekmachine	63%	65%	75%	79%	62%	62%	58%
Om teksten van mij te verbeteren	50%	35%	55%	76%	67%	65%	59%
Om teksten samen te vatten en voor mij toegankelijk te maken	35%	22%	44%	72%	55%	48%	37%
Om teksten voor me te maken	35%	31%	42%	55%	43%	46%	34%
Om mijn foto's of illustraties te verbeteren	23%	20%	18%	22%	23%	37%	22%
Om plannen voor me te maken	22%	31%	38%	42%	29%	21%	17%
Om tekeningen/illustraties te maken op basis van tekst	22%	27%	36%	34%	30%	22%	16%
Om te ondersteunen bij programmeren of website maken/aanpassen	17%	12%	65%	28%	14%	14%	22%
Als studiehulp	16%	6%	22%	16%	22%	21%	16%
Bij klantenservice	8%	10%	10%	10%	5%	8%	8%
Om video's te maken op basis van tekst	3%	9%	2%	3%	2%	7%	2%
Geen van deze	8%	12%	1%	2%	2%	6%	7%
Gem. van het aantal doeleinden	2,9	2,7	4,1	4,4	3,5	3,5	2,9

Management- en ICT-functies gebruiken AI gemiddeld voor de meeste doeleinden (respectievelijk 4,4 en 4,1 van de 11), tegenover 2,2 bij mensen die niet werkzaam zijn in een beroep. Programmeerondersteuning springt er sterk uit bij ICT (65%, tegenover 17% gemiddeld). Ook dienstverlenende en pedagogische beroepen gebruiken AI relatief vaak om teksten samen te vatten of te maken.

2.6 Doelen van AI-gebruik - naar mate van gebruik

Doel	Alle AI-gebruikers	Weinig	Regelmatig	Vaker
Als een andere/betere zoekmachine	63%	48%	68%	73%
Om teksten van mij te verbeteren	50%	29%	48%	72%
Om teksten samen te vatten en toegankelijk te maken	35%	19%	35%	53%
Om teksten voor me te maken	35%	18%	34%	51%
Om foto's/illustraties te verbeteren	23%	19%	22%	30%
Om plannen te maken	22%	9%	20%	37%
Om tekeningen/illustraties te maken	22%	10%	20%	34%
Programmeerondersteuning	17%	4%	15%	32%
Als studiehulp	16%	8%	14%	29%
Bij klantenservice	8%	6%	8%	13%
Om video's te maken	3%	1%	2%	8%
Geen van deze	8%	13%	6%	2%
Gem. aantal genoemde doelen (van de 11)	3,0	1,8	2,8	4,3

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Bij vrijwel elke toepassing geldt: hoe vaker iemand AI gebruikt, hoe breder het palet aan doeleinden. Incidentele gebruikers ('weinig') noemen gemiddeld 1,8 toepassingen, tegenover 4,3 bij de meest intensieve gebruikers.

Doelen van AI-gebruikers afgezet tegen elkaar

Doel	Alle AI gebruikers	Zoekma-chine	Teksten vebeteren	Teksten samen-vatten	Teksten maken	Foto's verbeteren	Plannen maken
Als een andere/betere zoekmachine	63%		63%	67%	70%	62%	72%
Om teksten van mij te verbeteren	50%	50%		79%	77%	58%	72%
Om teksten samen te vatten en voor mij toegankelijk te maken	35%	38%	56%		58%	45%	56%
Om teksten voor me te maken	35%	39%	55%	58%		51%	56%
Om mijn foto's of illustraties te verbeteren	23%	22%	27%	29%	33%		31%
Om plannen voor me te maken	22%	26%	33%	35%	36%	30%	
Om tekeningen/illustraties te maken op basis van tekst	22%	24%	29%	33%	34%	43%	39%
Om te ondersteunen bij programmeren of website maken/aanpassen	17%	19%	25%	27%	22%	23%	30%
Als studiehulp	16%	18%	22%	28%	21%	16%	23%
Bij klantenservice	8%	9%	9%	10%	12%	13%	13%
Om video's te maken op basis van tekst	3%	3%	5%	6%	6%	9%	7%
Gemiddeld aantal	2,9	2,5	3,2	3,7	3,7	3,5	4,0

Doel	Alle AI gebruikers	Illustraties maken	Helpen bij program-meren	Studiehulp	Klanten service	Video's maken
Als een andere/betere zoekmachine	63%	70%	70%	74%	75%	68%
Om teksten van mij te verbeteren	50%	66%	73%	70%	59%	76%
Om teksten samen te vatten en voor mij toegankelijk te maken	35%	53%	56%	64%	45%	66%
Om teksten voor me te maken	35%	55%	46%	47%	53%	71%
Om mijn foto's of illustraties te verbeteren	23%	46%	31%	24%	38%	67%
Om plannen voor me te maken	22%	40%	39%	34%	36%	48%
Om tekeningen/illustraties te maken op basis van tekst	22%		38%	27%	29%	63%
Om te ondersteunen bij programmeren of website maken/aanpassen	17%	30%		32%	26%	43%
Als studiehulp	16%	19%	29%		17%	31%
Bij klantenservice	8%	10%	12%	8%		18%
Om video's te maken op basis van tekst	3%	9%	8%	6%	7%	
Gemiddeld aantal	2,9	4,0	4,0	3,9	3,8	5,5

2.7 Vertrouwen in de juistheid van AI-informatie

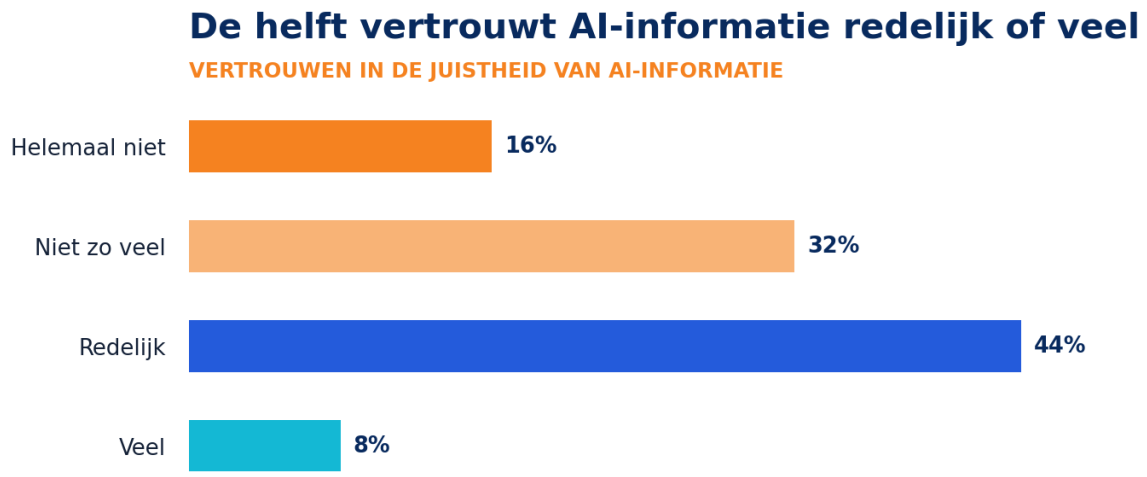

Naast wat men met AI doet, is ook gevraagd hoezeer men vertrouwt op de juistheid van de informatie die chatbots zoals ChatGPT geven. Slechts 8% vertrouwt die informatie 'veel', tegenover 44% die dat 'redelijk' doet; bijna de helft (48%) vertrouwt AI-informatie 'niet zo veel' of 'helemaal niet'.

Naar geslacht en leeftijd

Vertrouwen	Allen	Man	Vrouw	18-35	35-44	45-54	55-64	65+
Helemaal niet	16%	12%	21%	14%	17%	14%	16%	20%
Niet zo veel	32%	29%	35%	32%	33%	30%	31%	32%
Redelijk	44%	49%	39%	47%	42%	47%	45%	41%
Veel	8%	11%	5%	8%	9%	9%	8%	7%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Mannen vertrouwen AI-informatie iets vaker dan vrouwen: 11% van de mannen zegt 'veel' vertrouwen te hebben, tegenover 5% van de vrouwen. Naar leeftijd zijn de verschillen kleiner; 65-plussers zijn het meest terughoudend (20% 'helemaal niet').

Naar opleiding

Vertrouwen	Allen	Laag	MAVO/ VMBO	HAVO/ VWO	HBO/ WO	WO
Helemaal niet	16%	33%	28%	13%	12%	9%
Niet zo veel	32%	32%	27%	29%	33%	38%
Redelijk	44%	26%	40%	50%	45%	45%
Veel	8%	8%	5%	8%	10%	8%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Vertrouwen in AI-informatie hangt sterk samen met opleidingsniveau: onder mensen met een lage opleiding zegt 33% AI-informatie 'helemaal niet' te vertrouwen, tegenover 9% van de WO'ers. Hogeropgeleiden vertrouwen de informatie juist vaker 'redelijk' tot 'veel'.

Naar politieke voorkeur (links-rechts)

Vertrouwen	Allen	Links	Gematigd links	Midden	Gematigd rechts	Rechts
Helemaal niet	16%	29%	16%	14%	13%	15%
Niet zo veel	32%	44%	49%	33%	26%	22%
Redelijk	44%	25%	31%	48%	52%	50%
Veel	8%	2%	4%	5%	9%	13%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Hoe verder rechts op de links-rechtsschaal, hoe groter het vertrouwen in AI-informatie: 13% van wie zichzelf rechts positioneert vertrouwt AI-informatie 'veel', tegenover 2% aan de linkerkant. Links plaatst zich juist vaker in de categorie 'niet zo veel' (44%) of 'helemaal niet' (29%).

Naar eigen AI-gebruik

Vertrouwen	Allen	Niet	Af en toe	Vrij regelmatig	Vaak	Heel vaak
Helemaal niet	16%	37%	14%	6%	7%	8%
Niet zo veel	32%	44%	39%	26%	20%	18%
Redelijk	44%	18%	41%	59%	62%	47%
Veel	8%	1%	6%	9%	12%	27%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Hoe vaker iemand zelf AI gebruikt, hoe meer vertrouwen in de juistheid van de informatie: bij 'heel vaak'- gebruikers zegt 27% veel vertrouwen te hebben, tegenover 1% bij niet-gebruikers. Niet-gebruikers zijn het meest sceptisch: 37% vertrouwt AI-informatie helemaal niet.

Naar verwachte efficiëntieverhoging

Vertrouwen	Allen	Minder efficiënt	Hetzelfde	Factor 2x zo efficiënt	Factor 5x of meer
Helemaal niet	16%	49%	10%	3%	5%
Niet zo veel	32%	37%	37%	25%	27%
Redelijk	44%	12%	46%	60%	44%
Veel	8%	2%	6%	12%	24%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Wie een grote efficiëntiewinst van AI verwacht, vertrouwt ook vaker de juistheid van de informatie: bij mensen die een factor vijf of meer verwachten, zegt 24% veel vertrouwen te hebben, tegenover 2% bij wie geen efficiëntiewinst verwacht.

Naar soort werk

Vertrouwen	Allen	Niet werkzaam	Admin./ bedr.econ.	Zorg en welzijn	Techn-isch	Commer-cieel	Dienst-verlening	Pedago-gisch
Helemaal niet	16%	20%	6%	14%	15%	4%	16%	6%
Niet zo veel	32%	34%	31%	35%	34%	28%	32%	52%
Redelijk	44%	42%	59%	44%	43%	44%	47%	31%
Veel	8%	4%	5%	7%	9%	25%	5%	11%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Vertrouwen	Allen	Transport/ logistiek	ICT	Mana-gement	Openb. bestuur	Creatief/ talk.	Overig
Helemaal niet	16%	14%	24%	13%	5%	9%	22%
Niet zo veel	32%	28%	28%	28%	28%	46%	23%
Redelijk	44%	38%	40%	51%	58%	37%	44%
Veel	8%	11%	8%	9%	9%	9%	11%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Managers en mensen in het openbaar bestuur vertrouwen AI-informatie het vaakst "redelijk" tot "veel" (samen 60% en 67%). Bij pedagogische beroepen ligt het aandeel dat AI-informatie "niet zo veel" vertrouwt het hoogst (52%), en bij commerciële functies is het aandeel dat "veel" vertrouwt opvallend hoog (25%).

HOOFDSTUKOVERZICHT

HOOFDSTUK 3

Verwachtingen en impact op het werk

3

Grote productiviteitsverwachtingen en ongelijke voorbereiding

Intensieve AI-gebruikers voorzien grote efficiëntiewinst en zien meer kansen voor producten, kosten en routinetaken. De voorbereiding van organisaties blijft daar vaak bij achter.

84%

van de meest intensieve gebruikers verwacht minstens een verdubbeling

79% in januari 2024

39%

zegt dat de eigen organisatie AI al intensief gebruikt

47% bij bedrijven boven 1.000 werknemers

33%

vindt dat de organisatie amper beseft wat AI gaat betekenen

44% bij bedrijven met 101-250 werknemers

14%

van de intensieve gebruikers vreest dat de eigen baan verdwijnt

12% in januari 2024

Waar AI een rol kan spelen

Aandeel van de werkenden

Verschillen tussen gebruikers en organisaties

Eigen gebruik
Van de zeer intensieve gebruikers ziet 73% kansen voor producten of diensten; bij niet-gebruikers is dat 16%.

Efficiëntie en baanverlies
De verwachte productiviteitswinst groeit sterk met het gebruik. De angst voor het verdwijnen van de eigen baan blijft veel kleiner.

Functie
Managers zien vooral kansen: 61% voor producten en diensten, 66% voor saai werk en 59% voor kostenverlaging.

Bedrijfsgrootte
Bij organisaties boven 1.000 werknemers gebruikt 47% AI intensief, tegenover 35% bij bedrijven met 1-10 werknemers.

Sector
ICT loopt voorop met 62% intensief gebruik. Gezondheidszorg en horeca of toerisme blijven beide op 25%.

Voorbereiding
In horeca of toerisme zegt 51% dat de organisatie amper beseft wat AI gaat betekenen. In ICT is dat 16%.

DE KERN

Werkenden die AI intensief gebruiken verwachten grote efficiëntiewinst en zien veel meer toepassingen. De mate waarin organisaties daarop zijn voorbereid loopt sterk uiteen.

Bron: AI in Nederland 2026 - Peil.nl / Viewture

HOOFDSTUK 3

Verwachtingen en impact op het werk

September 2026, met vergelijking naar januari 2024 waar mogelijk

Dit hoofdstuk gaat over de verwachte impact van AI op efficiëntie en werkgelegenheid, over hoe volwassen organisaties zelf met AI omgaan, en over de terreinen waarop AI volgens de ondervraagden een belangrijke rol kan gaan spelen. Bij elke uitsplitsing naar achtergrondkenmerken staat eerst het totaalbeeld in een grafiek, gevolgd door de volledige tabel.

3.1 Verwachte efficiëntiewinst door AI

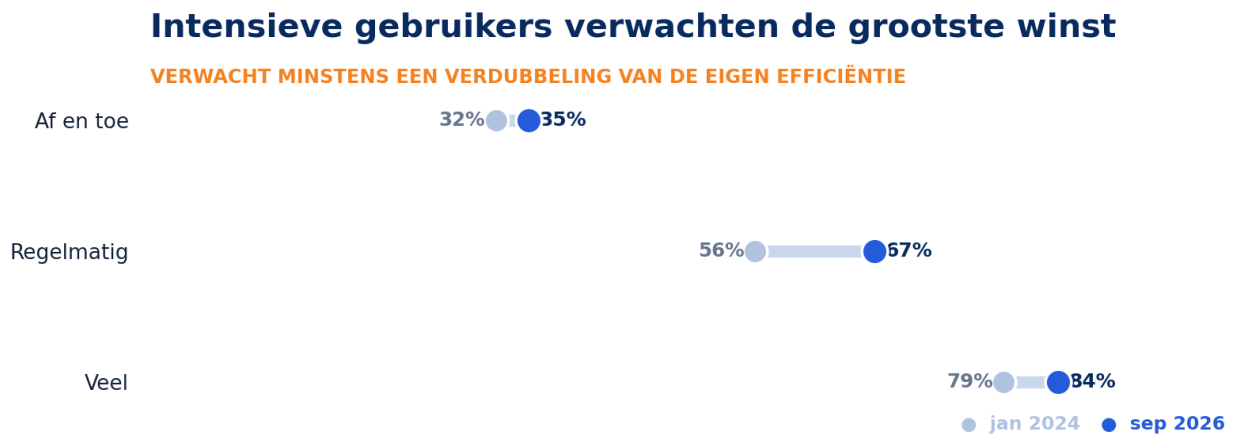

Belangrijkste uitkomst. Wie op het werk regelmatig of veel AI gebruikt, is steeds vaker overtuigd van een grote efficiëntiewinst. Onder de intensiefste gebruikers ('veel') steeg het aandeel dat minstens een verdubbeling van de eigen efficiëntie verwacht van 79% in januari 2024 naar 84% in september 2026. Ook bij incidentele gebruikers ('af en toe') groeide dit vertrouwen, van 32% naar 35%.

3.2 Angst voor baanverlies door AI

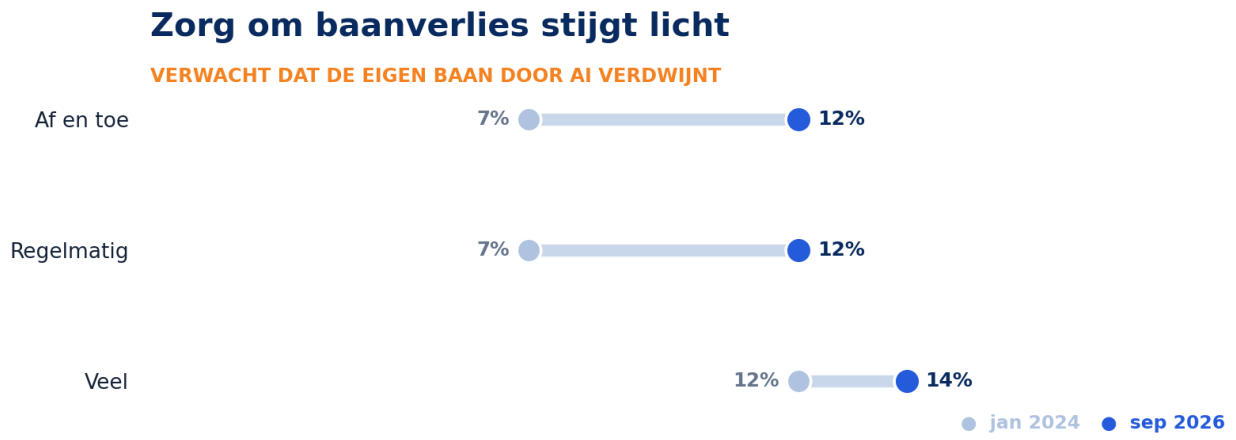

Belangrijkste uitkomst. De vrees dat de eigen baan door AI zal verdwijnen, is licht toegenomen - vooral bij gebruikers die AI 'af en toe' inzetten: van 7% in januari 2024 naar 12% in september 2026. Bij de meest intensieve gebruikers ('veel') is de zorg het grootst en steeg die van 12% naar 14%.

3.3 Volwassenheid van organisaties op het gebied van AI

Bijna vier op de tien Nederlanders (39%) zeggen dat hun bedrijf of organisatie AI al intensief gebruikt, terwijl een derde (33%) vindt dat er amper wordt beseft wat AI zal gaan betekenen.

Naar aantal personeelsleden in bedrijf/organisatie

Stelling	Allen	1-10	11-100	101-250	251- 1.000	Meer dan 1.000
We gebruiken AI al intensief	39%	35%	37%	31%	40%	47%
Men beseft amper wat AI zal gaan betekenen	33%	27%	34%	44%	33%	32%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Medewerkers van grotere bedrijven (meer dan 1.000 medewerkers) geven aan dat hun bedrijf het meest voorop loopt: 47% gebruikt er AI al intensief, tegenover 35% bij bedrijven met 1 tot 10 medewerkers. Bij bedrijven van 101 tot 250 medewerkers leeft juist het vaakst het gevoel dat er amper wordt beseft wat AI zal gaan betekenen (44%).

Naar sector

Stelling	Allen	Gezond-heidszorg	Onderwijs	Overig landelijke overheid	Overige overheids-sectoren	ICT
We gebruiken AI al intensief	39%	25%	26%	24%	30%	62%
Men beseft amper wat AI zal gaan betekenen	33%	37%	44%	37%	32%	16%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Stelling	Allen	Industrie	Horeca/ toerisme	Overig dienst-verlening	Andere sector
We gebruiken AI al intensief	39%	47%	25%	46%	35%
Men beseft amper wat AI zal gaan betekenen	33%	33%	51%	27%	37%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

De ICT-sector springt er sterk uit met 62% intensief AI-gebruik, tegenover minder dan een kwart in de gezondheidszorg (25%) en horeca/toerisme (25%). In de horeca/toerisme-sector leeft ook het sterkst het gevoel dat men amper beseft wat AI zal gaan betekenen (51%).

3.4 Waar AI een belangrijke rol kan spelen in het bedrijf

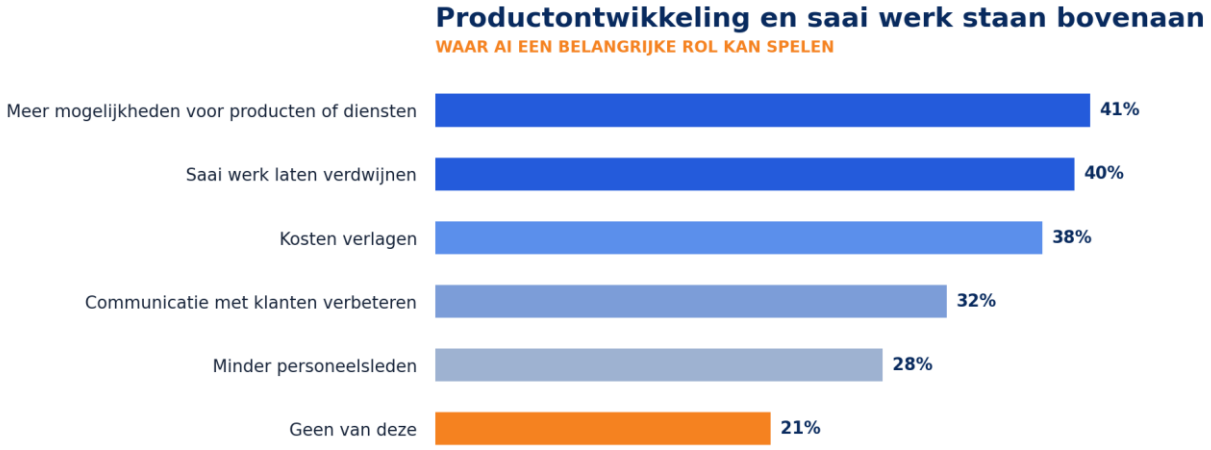

Belangrijkste uitkomst. Het vergroten van de mogelijkheden voor eigen producten of diensten wordt het vaakst genoemd als kansrijk toepassingsgebied van AI (41%), gevolgd door het laten verdwijnen van saai werk (40%) en het verlagen van kosten (38%). Een op de vijf (21%) ziet geen van deze mogelijkheden voor hun bedrijf.

3.4.1 Naar mate van eigen AI-gebruik

AI kan belangrijke rol spelen bij:	Allen	Niet	Af en toe	Vrij regelmatig	Vaak	Heel vaak
Vergroten van de mogelijkheden voor onze producten of diensten	41%	16%	27%	45%	54%	73%
Laten verdwijnen van saai werk	40%	14%	32%	43%	49%	71%
Verlagen van de kosten	38%	21%	30%	39%	50%	60%
Verbeteren van de communicatie met onze klanten	32%	10%	28%	37%	40%	45%
Verminderen van het aantal personeelsleden	28%	17%	24%	29%	32%	42%
Geen van deze	21%	52%	24%	15%	10%	2%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Hoe intensiever iemand zelf AI gebruikt, hoe positiever het beeld van wat AI voor het bedrijf kan betekenen: bij alle vijf genoemde toepassingen loopt het percentage sterk op naarmate men vaker AI gebruikt. Bij niet-gebruikers noemt ruim de helft (52%) geen van de mogelijkheden, tegenover slechts 2% bij de meest intensieve gebruikers ('heel vaak').

3.4.2 Naar functie

AI kan belangrijke rol spelen bij:	Allen	Admin./ bedr. econ.	Zorg en welzijn	Technisch	Commer-cieel	Dienst-verlening	Pedago-gisch
Vergroten van de mogelijkheden voor onze producten of diensten	41%	42%	31%	37%	54%	42%	36%
Laten verdwijnen van saai werk	40%	60%	29%	41%	45%	37%	37%
Verlagen van de kosten	38%	52%	34%	45%	45%	34%	29%
Verbeteren van de communicatie met onze klanten	32%	26%	34%	26%	46%	41%	19%
Verminderen van het aantal personeelsleden	28%	48%	21%	18%	25%	29%	8%
Geen van deze	21%	10%	25%	21%	17%	24%	28%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

AI kan belangrijke rol spelen bij:	Allen	Transport/ logistiek	ICT	Manage-ment	Openb. bestuur	Creatief/ taalkundig
Vergroten van de mogelijkheden voor onze producten of diensten	41%	30%	65%	61%	51%	36%
Laten verdwijnen van saai werk	40%	23%	53%	66%	48%	37%
Verlagen van de kosten	38%	41%	41%	59%	40%	40%
Verbeteren van de communicatie met onze klanten	32%	27%	27%	56%	35%	19%
Verminderen van het aantal personeelsleden	28%	38%	28%	35%	34%	25%
Geen van deze	21%	35%	12%	3%	7%	25%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

ICT- en managementfuncties zien de meeste kansen voor AI in hun bedrijf, met name bij het vergroten van de mogelijkheden voor producten en diensten (65% en 61%) en het laten verdwijnen van saai werk (53% en 66%). Pedagogische beroepen en transport en logistiek zijn het meest terughoudend en noemen relatief vaak "geen van deze" (28% en 35%).

3.4.3 Naar sector

AI kan belangrijke rol spelen bij:	Allen	Gezond-heidszorg	Onderwijs	Overig landelijke overheid	Overige overheids-sectoren	ICT
Vergroten van de mogelijkheden voor onze producten of diensten	41%	31%	38%	39%	44%	68%
Laten verdwijnen van saai werk	40%	29%	30%	43%	58%	67%
Verlagen van de kosten	38%	37%	18%	38%	30%	52%
Verbeteren van de communicatie met onze klanten	32%	27%	33%	31%	36%	41%
Verminderen van het aantal personeelsleden	28%	23%	10%	43%	34%	34%
Geen van deze	21%	26%	28%	16%	7%	7%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

AI kan belangrijke rol spelen bij:	Allen	Industrie	Horeca/ toerisme	Overig dienst-verlening	Andere sector
Vergroten van de mogelijkheden voor onze producten of diensten	41%	41%	58%	36%	36%
Laten verdwijnen van saai werk	40%	45%	37%	38%	36%
Verlagen van de kosten	38%	51%	61%	38%	38%
Verbeteren van de communicatie met onze klanten	32%	26%	45%	37%	32%
Verminderen van het aantal personeelsleden	28%	33%	44%	27%	27%
Geen van deze	21%	17%	12%	24%	24%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Personen die werkzaam zijn in de ICT-sector en horeca/toerisme zien de meeste kansen voor AI binnen hun bedrijf: in de ICT-sector verwacht 68% een vergroting van de mogelijkheden voor producten of diensten, in horeca/toerisme geldt dat voor het verlagen van kosten (61%). Onderwijs en overige overheidssectoren zien relatief vaak geen van de genoemde mogelijkheden.

HOOFDSTUKOVERZICHT

HOOFDSTUK 4

Kansen bedreigingen en beleid

4

Grote invloed verwacht en brede steun voor regels

Nederlanders verwachten dat AI grote gevolgen heeft. Zij combineren kansen voor innovatie met zorgen over banen, en kiezen vooral voor ruimte binnen duidelijke regels.

45%

ziet AI tegelijk als kans en bedreiging

25% vooral kans, 30% vooral bedreiging

62%

verwacht per saldo minder banen door AI

29% verwacht veel minder banen

59%

verwacht een grote of zeer grote invloed op de samenleving

slechts 5% verwacht een kleine invloed

47%

wil innovatie stimuleren binnen duidelijke regels

33% kiest voor strenge regels

Voorkeur voor regelgeving rond AI

Aandeel van de Nederlandse bevolking

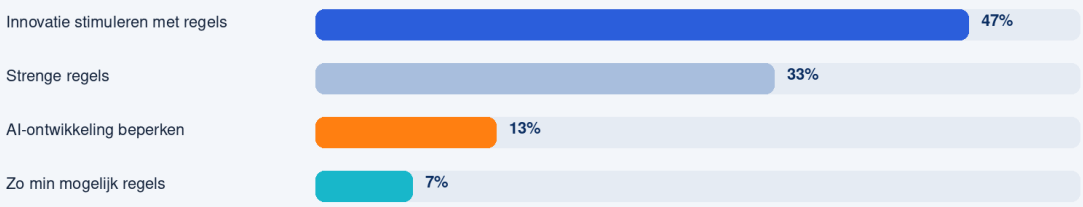

Verschillen tussen groepen

- **Eigen AI-gebruik**
  47% van de zeer intensieve gebruikers ziet AI als een grote kans, tegenover 2% van de niet-gebruikers.
- **Werkgelegenheid**
  Niet-gebruikers verwachten veel vaker veel minder banen: 44%, tegenover 16% van de zeer intensieve gebruikers.
- **Opleiding**
  20% van de WO'ers ziet een grote kans, tegenover 5% van de laagopgeleiden. Laagopgeleiden zijn ook somberder over banen.
- **Politieke voorkeur**
  D66-stemmers zijn het meest optimistisch. PVV- en FVD-stemmers zien vaker een grote bedreiging en verwachten vaker fors baanverlies.
- **Verwachte invloed**
  40% van de zeer intensieve gebruikers verwacht een zeer grote maatschappelijke invloed, tegenover 32% van de niet-gebruikers.
- **Regelgeving**
  Intensieve gebruikers kiezen vaker voor innovatie met regels. Niet-gebruikers kiezen vaker voor strenge regels of beperking.

DE KERN

De breedst gedragen koers is innovatie binnen duidelijke regels. De eigen ervaring met AI bepaalt sterk of iemand vooral kansen ziet of juist bedreigingen en baanverlies verwacht.

Bron: AI in Nederland 2026 - Peil.nl / Viewture

HOOFDSTUK 4

Kansen, bedreigingen en beleidsvoorkeuren

September 2026

Dit hoofdstuk gaat over hoe Nederlanders de snelle ontwikkeling van AI beoordelen: als kans of als bedreiging, wat het betekent voor de werkgelegenheid, hoe groot de verwachte invloed op de samenleving is, en welke koers de overheid zou moeten varen. Voor deze vragen is geen meting uit januari 2024 beschikbaar. Bij elke uitsplitsing naar achtergrondkenmerken staat eerst het totaalbeeld in een grafiek, gevolgd door de volledige tabel.

4.1 Kans of bedreiging voor Nederland

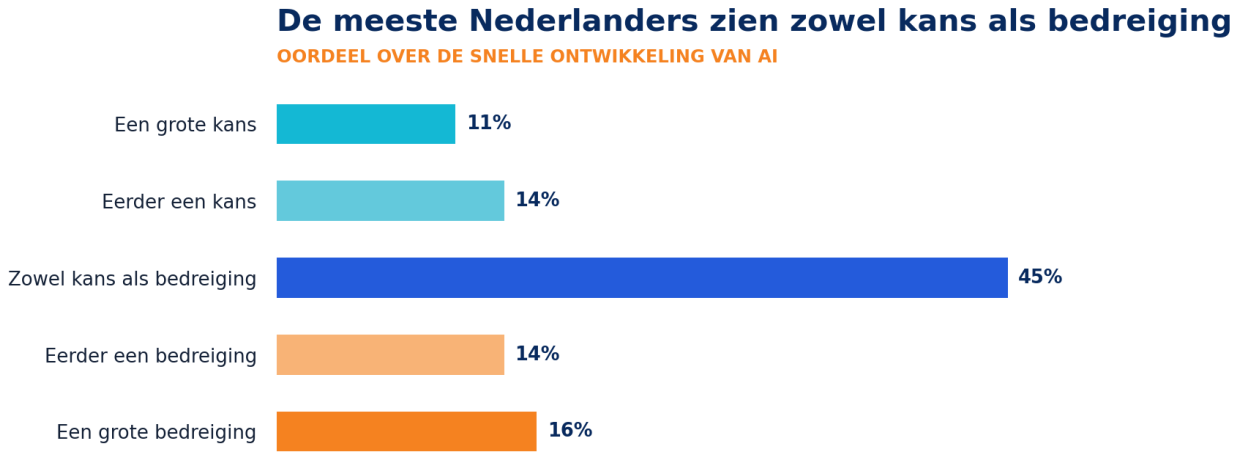

Belangrijkste uitkomst. Ruim vier op de tien Nederlanders (45%) zien de snelle ontwikkeling van AI als zowel een kans als een bedreiging. Een kwart (25%) ziet er vooral een kans in, tegenover 30% die het vooral als een bedreiging ziet.

Naar geslacht en leeftijd

Oordeel over AI	Allen	Man	Vrouw	18-35	35-44	45-54	55-64	65+
Een grote kans	11%	18%	4%	17%	16%	12%	8%	5%
Eerder een kans	14%	15%	12%	14%	23%	13%	14%	9%
Zowel kans als bedreiging	45%	41%	50%	30%	48%	50%	48%	54%
Eerder een bedreiging	14%	13%	16%	17%	6%	12%	14%	17%
Een grote bedreiging	16%	13%	18%	22%	7%	14%	15%	15%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Mannen zien de ontwikkeling van AI vaker als een kans dan vrouwen: 18% van de mannen noemt het 'een grote kans', tegenover 4% van de vrouwen. Jongeren tot 35 jaar zijn het meest verdeeld: zij zien vaker een 'grote kans' (17%) maar ook vaker een 'grote bedreiging' (22%) dan andere leeftijdsgroepen.

Naar opleiding

Oordeel over AI	Allen	Laag	MAVO/ VMBO	HAVO/ VWO	HBO/ WO	WO
Een grote kans	11%	5%	6%	9%	13%	20%
Eerder een kans	14%	7%	8%	10%	20%	19%
Zowel kans als bedreiging	45%	35%	49%	47%	47%	43%
Eerder een bedreiging	14%	28%	17%	15%	9%	10%
Een grote bedreiging	16%	24%	21%	19%	11%	9%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Hogeropgeleiden zien de ontwikkeling van AI vaker als kans: 20% van de WO'ers noemt het 'een grote kans', tegenover 5% van de laagopgeleiden. Laagopgeleiden zien het juist vaker als bedreiging (28% 'eerder een bedreiging' en 24% 'een grote bedreiging').

Naar eigen AI-gebruik

Oordeel over AI	Allen	Niet	Af en toe	Vrij regelmatig	Vaak	Heel vaak
Een grote kans	11%	2%	2%	7%	25%	47%
Eerder een kans	14%	5%	13%	19%	19%	22%
Zowel kans als bedreiging	45%	34%	51%	58%	48%	26%
Eerder een bedreiging	14%	24%	19%	10%	5%	2%
Een grote bedreiging	16%	35%	15%	8%	4%	3%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Wie zelf veel AI gebruikt, ziet de ontwikkeling veel vaker als kans: 47% van de 'heel vaak'-gebruikers noemt het 'een grote kans', tegenover 2% bij niet-gebruikers. Niet-gebruikers zien het juist vaker als bedreiging (35% 'een grote bedreiging').

Naar huidig stemgedrag

Oordeel over AI	Allen	PRO	D66	CDA	VVD	JA21	PVV	FVD	Weet niet
Een grote kans	11%	5%	26%	13%	15%	20%	4%	15%	4%
Eerder een kans	14%	11%	21%	14%	23%	15%	11%	9%	18%
Zowel kans als bedreiging	45%	51%	49%	51%	53%	48%	43%	45%	48%
Eerder een bedreiging	14%	18%	5%	14%	8%	13%	15%	13%	8%
Een grote bedreiging	16%	15%	0%	8%	2%	4%	27%	18%	22%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

D66-stemmers zijn het meest optimistisch: 26% noemt de ontwikkeling van AI 'een grote kans' en zo goed als niemand ziet er 'een grote bedreiging' in. PVV- en FVD-stemmers zijn het meest somber: respectievelijk 27% en 18% noemt het 'een grote bedreiging'.

Naar krant die men regelmatig leest

Oordeel over AI	Allen	Telegraaf	AD	Volks-krant	NRC	FD	Regio-naal	Geen
Een grote kans	11%	13%	7%	11%	12%	21%	5%	11%
Eerder een kans	14%	15%	13%	24%	23%	23%	13%	11%
Zowel kans als bedreiging	45%	53%	56%	46%	43%	38%	52%	44%
Eerder een bedreiging	14%	9%	12%	13%	17%	9%	15%	12%
Een grote bedreiging	16%	10%	11%	7%	5%	8%	14%	22%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Lezers van het Financieel Dagblad zien de ontwikkeling van AI het vaakst als kans (21% 'een grote kans'). Lezers die geen krant lezen zijn het meest somber: 22% noemt het 'een grote bedreiging'.

4.2 Verwachte invloed op het aantal banen

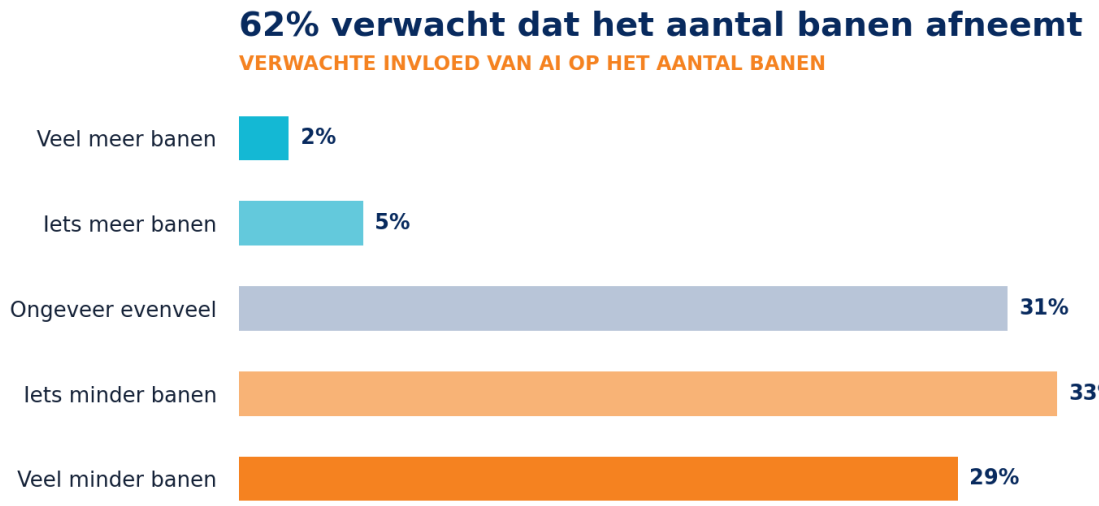

Belangrijkste uitkomst. Een meerderheid verwacht dat AI per saldo banen gaat kosten: 33% verwacht 'iets minder banen' en 29% 'veel minder banen', tegenover slechts 7% die een toename van banen verwacht.

Naar opleiding

Verwachte invloed	Allen	Laag	MAVO/ VMBO	HAVO/ VWO	HBO/ WO	WO
Veel meer banen	2%	3%	2%	1%	1%	2%
Iets meer banen	5%	5%	2%	4%	6%	7%
Ongeveer evenveel	31%	16%	22%	24%	39%	43%
Iets minder banen	33%	21%	29%	36%	33%	37%
Veel minder banen	29%	55%	44%	34%	21%	10%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Laagopgeleiden zijn het meest somber over de werkgelegenheid: 55% verwacht 'veel minder banen', tegenover 10% van de WO'ers. WO'ers verwachten het vaakst dat het aantal banen ongeveer gelijk blijft (43%).

Naar eigen AI-gebruik

Verwachte invloed	Allen	Niet	Af en toe	Vrij regelmatig	Vaak	Heel vaak
Veel meer banen	2%	1%	1%	1%	3%	3%
Iets meer banen	5%	4%	4%	5%	6%	10%
Ongeveer evenveel	31%	24%	26%	34%	40%	35%
Iets minder banen	33%	28%	41%	36%	29%	36%
Veel minder banen	29%	44%	28%	23%	22%	16%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Hoe vaker iemand zelf AI gebruikt, hoe minder somber de verwachting over banen: onder 'heel vaak'- gebruikers verwacht 16% 'veel minder banen', tegenover 44% bij niet-gebruikers.

Naar huidig stemgedrag

Verwachte invloed	Allen	PRO	D66	CDA	VVD	JA21	PVV	FVD	Weet niet
Veel meer banen	2%	1%	2%	1%	1%	3%	3%	2%	1%
Iets meer banen	5%	2%	14%	3%	7%	6%	6%	1%	2%
Ongeveer evenveel	31%	33%	49%	43%	44%	34%	25%	24%	19%
Iets minder banen	33%	41%	33%	36%	37%	35%	23%	26%	36%
Veel minder banen	29%	22%	2%	17%	11%	23%	43%	47%	43%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

D66-stemmers zijn het meest optimistisch over de werkgelegenheid: slechts 2% verwacht 'veel minder banen'. FVD- en PVV-stemmers zijn het meest somber (47% en 43% verwacht 'veel minder banen').

Naar functie

Verwachte invloed	Allen	Niet werkzaam	Admin./ bedr.econ	Zorg en welzijn	Techn-isch	Commer-cieel	Dienst-verle-ning	Pedago-gisch
Veel meer banen	2%	2%	4%	0%	4%	1%	1%	0%
Iets meer banen	5%	5%	3%	4%	9%	4%	7%	0%
Ongeveer evenveel	31%	25%	28%	24%	34%	47%	30%	43%
Iets minder banen	33%	31%	46%	39%	37%	19%	46%	37%
Veel minder banen	29%	37%	19%	34%	17%	30%	16%	20%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Verwachte invloed	Allen	Transport / logistiek	ICT	Manage-ment	Openb. bestuur	Creatief/ taalkund.	Overig
Veel meer banen	2%	0%	3%	0%	2%	1%	1%
Iets meer banen	5%	2%	13%	17%	7%	1%	4%
Ongeveer evenveel	31%	27%	43%	35%	45%	35%	30%
Iets minder banen	33%	27%	27%	40%	37%	53%	25%
Veel minder banen	29%	44%	14%	7%	10%	10%	40%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Mensen die niet werkzaam zijn in een beroep en mensen in creatieve of transportberoepen zijn het meest somber over de werkgelegenheid. Managers en ICT'ers zijn het minst somber: slechts 7% en 14% verwacht 'veel minder banen', tegenover 44% bij transport en logistiek.

4.3 Verwachte invloed van AI op de samenleving

VERANDER DE ONDERSTAANDE KOP IN : 59% VERWACHT EEN GROTE TOT ZEER GROTE INVLOED VAN AI OP DE SAMENLEVING

Belangrijkste uitkomst. Een grote meerderheid verwacht dat AI de komende vijf jaar een grote (32%) tot zeer grote (27%) invloed zal hebben op de samenleving. Slechts 5% verwacht een kleine invloed.

Naar geslacht en leeftijd

Invloed van AI	Allen	Man	Vrouw	18-35	35-44	45-54	55-64	65+
Klein	5%	5%	5%	7%	6%	4%	5%	4%
Redelijk groot	35%	34%	36%	26%	30%	39%	33%	46%
Groot	32%	33%	31%	37%	34%	28%	37%	27%
Zeer groot	27%	27%	27%	30%	30%	29%	25%	23%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

De inschatting van de invloed van AI verschilt weinig naar geslacht en leeftijd. 65-plussers verwachten iets minder vaak een 'zeer grote' invloed (23%) dan jongeren tot 35 jaar (30%).

Naar opleiding

Invloed van AI	Allen	Laag	MAVO/ VMBO	HAVO/ VWO	HBO/ WO	WO
Klein	5%	3%	5%	5%	4%	9%
Redelijk groot	35%	38%	34%	39%	33%	32%
Groot	32%	25%	32%	29%	37%	35%
Zeer groot	27%	34%	28%	27%	26%	25%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Naar opleiding zijn de verschillen beperkt; laagopgeleiden verwachten iets vaker een 'zeer grote' invloed (34%) dan hoogopgeleiden (25-26%).

Naar eigen AI-gebruik

Invloed van AI	Allen	Niet	Af en toe	Vrij regelmatig	Vaak	Heel vaak
Klein	5%	8%	6%	4%	4%	0%
Redelijk groot	35%	34%	37%	42%	34%	16%
Groot	32%	26%	34%	35%	32%	44%
Zeer groot	27%	32%	23%	19%	29%	40%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Wie zelf AI vaak gebruikt, verwacht een grotere invloed op de samenleving: 40% van de 'heel vaak'- gebruikers verwacht een 'zeer grote' invloed, tegenover 32% bij niet-gebruikers.

Naar huidig stemgedrag

Invloed van AI	Allen	PRO	D66	CDA	VVD	JA21	PVV	FVD	Weet niet
Klein	5%	10%	4%	5%	5%	3%	6%	5%	2%
Redelijk groot	35%	36%	48%	46%	47%	39%	28%	30%	34%
Groot	32%	35%	29%	29%	30%	35%	31%	35%	38%
Zeer groot	27%	19%	18%	21%	19%	23%	35%	31%	26%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

PVV-stemmers verwachten het vaakst een 'zeer grote' invloed van AI (35%), op de voet gevolgd door FVD-stemmers.

4.4 Voorkeur voor regelgeving rond AI

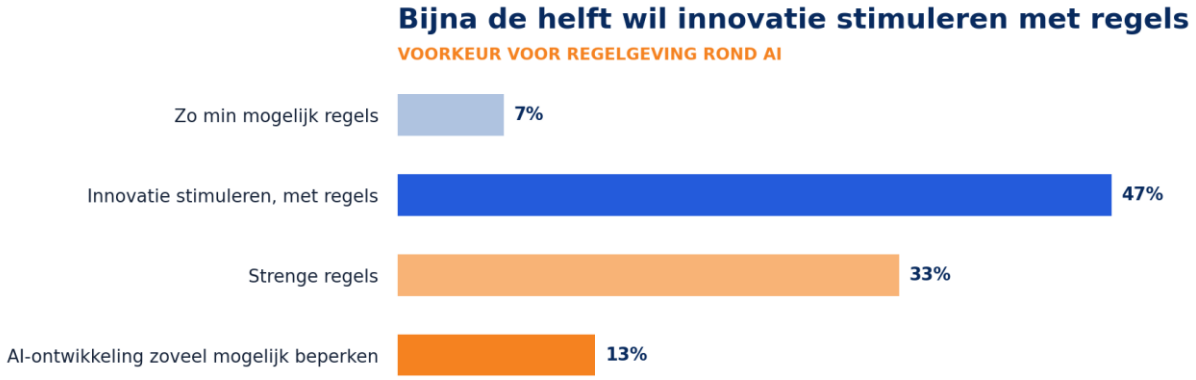

Belangrijkste uitkomst. Bijna de helft van de Nederlanders (47%) vindt dat innovatie gestimuleerd moet worden, mits met duidelijke regels. Een derde (33%) is voor strenge regels, ook als de ontwikkeling daardoor langzamer gaat; 13% wil AI-ontwikkeling zoveel mogelijk beperken.

Naar opleiding

Voorkeur regelgeving	Allen	Laag	MAVO/ VMBO	HAVO/ VWO	HBO/ WO	WO
Zo min mogelijk regels	7%	7%	4%	8%	7%	10%
Innovatie stimuleren, met regels	47%	26%	43%	45%	52%	54%
Strenge regels	33%	39%	37%	35%	31%	26%
AI-ontwikkeling zoveel mogelijk beperken	13%	29%	16%	13%	9%	9%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Hogeropgeleiden zijn vaker voor het stimuleren van innovatie met regels (52-54% bij HBO/WO en WO) dan laagopgeleiden (26%). Laagopgeleiden willen vaker AI-ontwikkeling zoveel mogelijk beperken (29%, tegenover 9% bij WO'ers).

Naar eigen AI-gebruik

Voorkeur regelgeving	Allen	Niet	Af en toe	Vrij regelmatig	Vaak	Heel vaak
Zo min mogelijk regels	7%	4%	3%	7%	12%	23%
Innovatie stimuleren, met regels	47%	23%	35%	61%	64%	62%
Strenge regels	33%	43%	45%	29%	22%	11%
AI-ontwikkeling zoveel mogelijk beperken	13%	31%	16%	4%	2%	3%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Intensieve AI-gebruikers zijn duidelijk voorstander van innovatie met regels (61-64% bij vrij regelmatig tot vaak-gebruikers). Niet-gebruikers willen vaker strenge regels (43%) of AI-ontwikkeling beperken (31%).

Naar functie

Voorkeur regelgeving	Allen	Admin./ bedr.econ	Zorg en welzijn	Technisch	Commer-cieel	Dienstverle - ning	Pedago-gisch
Zo min mogelijk regels	7%	8%	4%	14%	19%	7%	8%
Innovatie stimuleren, met regels	47%	48%	52%	54%	50%	59%	41%
Strenge regels	33%	39%	31%	25%	20%	20%	38%
AI-ontwikkeling zoveel mogelijk beperken	13%	5%	14%	8%	11%	14%	14%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Voorkeur regelgeving	Allen	Transport / logistiek	ICT	Manage-ment	Openb. bestuur	Creatief/ taalkundig	Overig
Zo min mogelijk regels	7%	13%	9%	17%	10%	6%	8%
Innovatie stimuleren, met regels	47%	41%	57%	62%	51%	36%	52%
Strenge regels	33%	32%	33%	14%	30%	46%	27%
AI-ontwikkeling zoveel mogelijk beperken	13%	15%	1%	7%	8%	12%	13%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Managers en ICT'ers zijn het meest voor innovatie met regels (62% en 57%). Creatieve en taalkundige beroepen zijn het meest voor strenge regels (46%).

Naar huidig stemgedrag

Voorkeur regelgeving	Allen	PRO	D66	CDA	VVD	JA21	PVV	FVD	Weet niet
Zo min mogelijk regels	7%	0%	2%	3%	11%	13%	8%	18%	2%
Innovatie stimuleren, met regels	47%	29%	76%	60%	69%	60%	36%	37%	51%
Strenge regels	33%	54%	20%	28%	16%	18%	27%	30%	41%
AI-ontwikkeling zoveel mogelijk beperken	13%	17%	2%	10%	4%	8%	29%	15%	6%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

D66- en VVD-stemmers zijn het sterkst voor innovatie met regels (76% en 69%). PVV-stemmers willen het vaakst AI-ontwikkeling beperken (29%).

Naar sector waarin werkzaam

Voorkeur regelgeving	Allen	Gezond-heids-	Onderwijs	Overig landelijke overheid	Overige overheids-sectoren	ICT
Zo min mogelijk regels	7%	5%	2%	5%	5%	19%
Innovatie stimuleren, met regels	47%	53%	52%	43%	45%	53%
Strenge regels	33%	29%	39%	33%	42%	25%
AI-ontwikkeling zoveel mogelijk beperken	13%	13%	7%	19%	8%	3%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Voorkeur regelgeving	Allen	Industrie	Horeca/ toerisme	Overig dienst-verlening	Andere sector
Zo min mogelijk regels	7%	10%	11%	7%	7%
Innovatie stimuleren, met regels	47%	44%	46%	52%	55%
Strenge regels	33%	40%	3%	32%	25%
AI-ontwikkeling zoveel mogelijk beperken	13%	6%	40%	9%	13%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

De ICT-sector is het meest voor weinig regels (19% "zo min mogelijk regels"). In de horeca/toerisme- sector wil 40% AI-ontwikkeling zoveel mogelijk beperken - veel hoger dan in andere sectoren.

Naar krant die men regelmatig leest

Voorkeur regelgeving	Allen	Telegraaf	AD	Volks-krant	NRC	FD	Regio-naal	Geen
Zo min mogelijk regels	7%	7%	8%	3%	3%	8%	7%	8%
Innovatie stimuleren, met regels	47%	55%	55%	45%	51%	70%	46%	42%
Strenge regels	33%	26%	25%	45%	40%	12%	32%	32%
AI-ontwikkeling zoveel mogelijk beperken	13%	12%	12%	8%	6%	10%	15%	17%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Lezers van het Financieel Dagblad zijn het sterkst voor innovatie met regels (70%) en het minst voor strenge regels (12%). Lezers zonder vaste krant willen het vaakst AI-ontwikkeling beperken (17%).

HOOFDSTUKOVERZICHT

HOOFDSTUK 5

5

AI in de politiek

Acceptatie verschilt sterk maar transparantie krijgt brede steun

De ophef rond het AI-gebruik van premier Jetten laat zien hoe sterk acceptatie samenhangt met politieke voorkeur en eigen ervaring. Over de wens tot transparantie bestaat veel meer overeenstemming.

41%

vindt het AI-gebruik van premier Jetten onacceptabel

29% vindt het wel acceptabel

60%

staat AI-gebruik door politici ten minste beperkt toe

40% vindt het in algemene zin onacceptabel

71%

wil altijd vermelding bij grotendeels met AI gemaakte content

slechts 5% wil geen verplichting

51%

van de zeer intensieve gebruikers accepteert Jettens AI-gebruik

14% bij niet-gebruikers

Oordeel over politiek AI-gebruik

Verdeling van de antwoorden

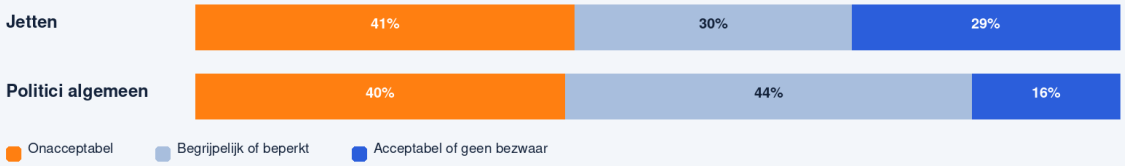

Waar de verschillen ontstaan

- **Politieke voorkeur**
  77% van de D66-stemmers accepteert Jettens gebruik. Bij PVV en FVD vindt 80% en 70% het onacceptabel.
- **Eigen AI-gebruik**
  51% van de zeer intensieve gebruikers vindt Jettens gebruik acceptabel. Bij niet-gebruikers is dat 14%; 60% wijst het af.
- **Opleiding**
  69% van de laagopgeleiden vindt AI-gebruik door politici onacceptabel, tegenover 23% van de WO'ers.
- **Vermelding naar geslacht**
  82% van de vrouwen wil altijd vermelding van AI-gebruik, tegenover 61% van de mannen.
- **Vermelding naar gebruik**
  92% van de niet-gebruikers wil altijd vermelding, tegenover 37% van de zeer intensieve gebruikers.
- **Leeftijd en partij**
  Onder 35 jaar wil 59% altijd vermelding. PVV-stemmers zitten op 86%, D66-stemmers op 40%.

DE KERN

Eigen AI-gebruik en politieke voorkeur bepalen in hoge mate de acceptatie van AI door politici. De wens om AI-gebruik zichtbaar te maken is veel breder gedeeld.

Bron: AI in Nederland 2026 - Peil.nl / Viewture

HOOFDSTUK 5

AI in de politiek: de ophef rond Jetten

Begin september 2026 ontstond publieke ophef nadat bekend werd dat premier Jetten AI had gebruikt bij het maken van berichten voor sociale media. Dit hoofdstuk brengt in kaart hoe Nederlanders daarover oordelen, wat zij vinden van AI-gebruik door politici in het algemeen, en of AI-gebruik in content voortaan verplicht kenbaar gemaakt moet worden. Bij elke uitsplitsing staat eerst het totaalbeeld in een grafiek, gevolgd door de volledige tabel.

5.1 Oordeel over het AI-gebruik van premier Jetten

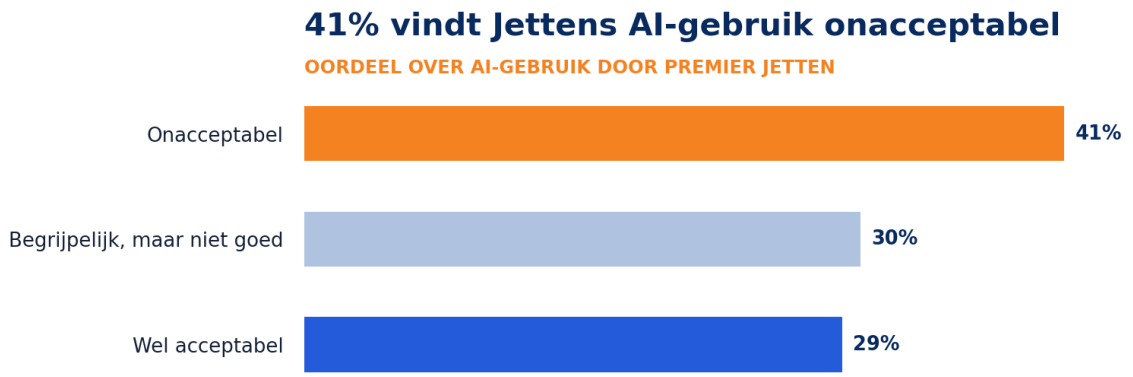

Belangrijkste uitkomst. Nederlanders zijn verdeeld over het gebruik van AI door premier Jetten bij het maken van berichten voor sociale media: 41% vindt het onacceptabel, 30% noemt het begrijpelijk maar niet goed, en 29% vindt het wel acceptabel.

Naar huidig stemgedrag

Oordeel AI-gebruik Jetten	Allen	PRO	D66	CDA	VVD	JA21	PVV	FVD	Weet niet
Ik vind het onacceptabel	41%	25%	2%	16%	19%	45%	80%	70%	41%
Begrijpelijk, maar niet goed	30%	38%	21%	33%	34%	34%	14%	20%	35%
Ik vind het wel acceptabel	29%	37%	77%	51%	47%	21%	6%	9%	24%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Het oordeel hangt sterk samen met politieke voorkeur: D66-stemmers vinden het gebruik vrijwel unaniem acceptabel (77%, tegenover 2% onacceptabel), terwijl PVV- en FVD-stemmers het overgrote deel onacceptabel vinden (80% en 70%).

Naar eigen AI-gebruik

Oordeel AI-gebruik Jetten	Allen	Niet	Af en toe	Vrij regelmatig	Vaak	Heel vaak
Ik vind het onacceptabel	41%	60%	46%	34%	23%	31%
Begrijpelijk, maar niet goed	30%	26%	34%	34%	28%	19%
Ik vind het wel acceptabel	29%	14%	20%	32%	48%	51%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Wie zelf AI gebruikt, oordeelt milder: 51% van de 'heel vaak'-gebruikers vindt het AI-gebruik van Jetten acceptabel, tegenover 14% bij niet-gebruikers. Niet-gebruikers vinden het juist vaak onacceptabel (60%).

Naar krant die men regelmatig leest

Oordeel AI-gebruik Jetten	Allen	Tele-graaf	AD	Volks-krant	NRC	FD	Regio-naal	Geen
Ik vind het onacceptabel	41%	49%	36%	25%	20%	29%	42%	44%
Begrijpelijk, maar niet goed	30%	27%	32%	32%	38%	27%	28%	26%
Ik vind het wel acceptabel	29%	24%	32%	43%	41%	44%	30%	29%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Lezers van de Telegraaf zijn het meest kritisch (49% onacceptabel), lezers van NRC en het Financieel Dagblad het meest tolerant (41% en 44% acceptabel). Dat hangt samen met de politieke voorkeur van de lezers.

5.2 Oordeel over AI-gebruik door politici in het algemeen

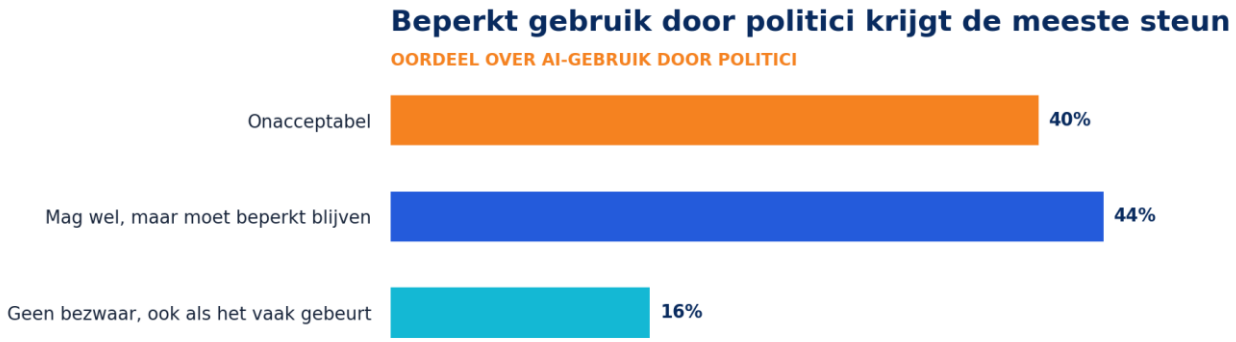

Belangrijkste uitkomst. Over AI-gebruik door politici bij toespraken en Kamerbijdrages in het algemeen is het oordeel iets milder dan over het specifieke geval-Jetten: 44% vindt dat het mag, mits beperkt, en 16% heeft er zelfs geen bezwaar tegen als het vaak gebeurt. Toch vindt ook hier 40% het onacceptabel.

Naar opleiding

Oordeel AI-gebruik politici	Allen	Laag	MAVO/ VMBO	HAVO/ VWO	HBO/ WO	WO
Onacceptabel	40%	69%	49%	44%	33%	23%
Mag wel, maar moet beperkt blijven	44%	23%	41%	43%	48%	51%
Geen bezwaar, ook als het vaak gebeurt	16%	9%	10%	13%	19%	26%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Laagopgeleiden zijn het meest kritisch: 69% vindt AI-gebruik door politici onacceptabel, tegenover 23% van de WO'ers. WO'ers hebben ook het vaakst geen bezwaar, zelfs als het vaak gebeurt (26%).

Naar huidig stemgedrag

Oordeel AI-gebruik politici	Allen	PRO	D66	CDA	VVD	JA21	PVV	FVD	Weet niet
Onacceptabel	40%	34%	4%	18%	17%	38%	74%	60%	41%
Mag wel, maar moet beperkt blijven	44%	50%	53%	63%	49%	49%	22%	32%	46%
Geen bezwaar, ook als het vaak gebeurt	16%	16%	43%	19%	34%	13%	3%	9%	14%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Ook hier lopen de politieke voorkeuren sterk uiteen: D66-stemmers hebben er nauwelijks moeite mee (4% onacceptabel, 43% geen bezwaar), terwijl PVV-stemmers het overgrote deel onacceptabel vindt (74%).

Naar eigen AI-gebruik

Oordeel AI-gebruik politici	Allen	Niet	Af en toe	Vrij regelmatig	Vaak	Heel vaak
Onacceptabel	40%	65%	47%	32%	17%	16%
Mag wel, maar moet beperkt blijven	44%	28%	46%	50%	56%	40%
Geen bezwaar, ook als het vaak gebeurt	16%	7%	7%	18%	27%	44%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Net als bij het oordeel over Jetten persoonlijk, oordelen intensieve AI-gebruikers milder: 44% van de 'heel vaak'-gebruikers heeft geen bezwaar tegen veelvuldig AI-gebruik door politici, tegenover 7% bij niet- gebruikers.

5.3 Verplichte vermelding van AI-gebruik in content

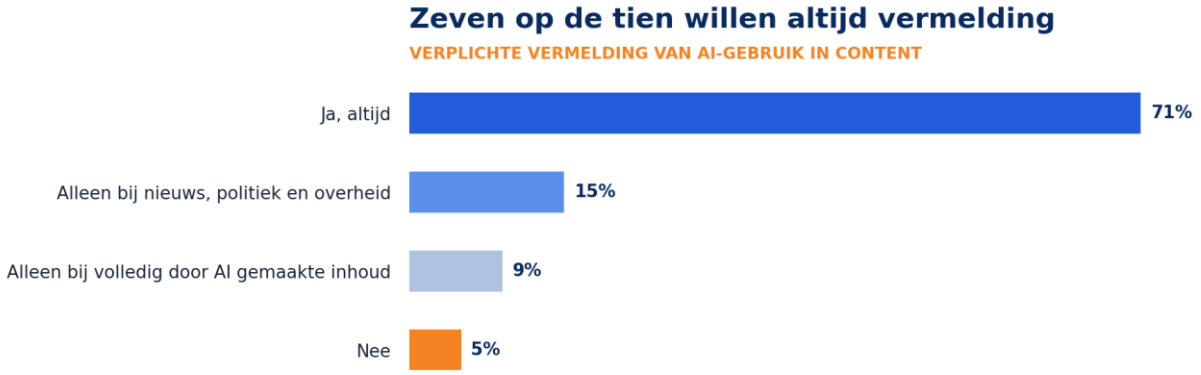

Belangrijkste uitkomst. Een ruime meerderheid van 71% vindt dat altijd duidelijk vermeld moet worden wanneer teksten, beelden of video's grotendeels met AI zijn gemaakt. Slechts 5% vindt dat dit niet verplicht hoeft te zijn.

Naar geslacht en leeftijd

Verplichte Vermelding	Allen	Man	Vrouw	18-35	35-44	45-54	55-64	65+
Ja, altijd	71%	61%	82%	59%	66%	68%	81%	79%
Alleen bij nieuws, politiek en overheid	15%	19%	11%	18%	17%	19%	11%	13%
Alleen bij volledig door AI gemaakte inhoud	9%	14%	5%	17%	11%	9%	5%	6%
Nee	5%	7%	2%	6%	7%	4%	3%	3%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Vrouwen vinden vaker dan mannen dat AI-gebruik altijd vermeld moet worden (82% tegenover 61%). Onder jongeren tot 35 jaar is dat aandeel het laagst (59%) en de wens voor een beperktere verplichting (alleen bij volledig door AI gemaakte inhoud) het hoogst (17%).

Naar opleiding en eigen AI-gebruik

Verplichte Vermelding	Allen	Laag	MAVO/ VMBO	HAVO/ VWO	HBO/ WO	WO	Niet	Af en	Vrij regelm.	Vaak	Heel vaak
Ja, altijd	71%	80%	80%	67%	69%	66%	92%	81%	66%	47%	37%
Alleen bij nieuws, politiek en overheid	15%	7%	14%	19%	14%	16%	5%	12%	19%	27%	23%
Alleen bij volledig door AI gemaakte inhoud	9%	9%	3%	9%	12%	12%	2%	5%	12%	18%	21%
Nee	5%	4%	3%	5%	5%	6%	1%	1%	4%	9%	19%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

Naar opleiding zijn de verschillen beperkt. Naar eigen AI-gebruik zijn ze groot: 92% van de niet-gebruikers wil altijd verplichte vermelding, tegenover 37% van de 'heel vaak'-gebruikers - zij zijn ook het vaakst tegen elke verplichting (19% 'nee').

Naar huidig stemgedrag

Verplichte Vermelding	Allen	PRO	D66	CDA	VVD	JA21	PVV	FVD	Weet niet
Ja, altijd	71%	82%	40%	62%	53%	62%	86%	67%	80%
Alleen bij nieuws, politiek en overheid	15%	13%	20%	21%	13%	23%	10%	20%	10%
Alleen bij volledig door AI gemaakte inhoud	9%	4%	29%	16%	19%	8%	1%	8%	8%
Nee	5%	1%	10%	1%	15%	6%	3%	4%	2%

hoger dan totaal ongeveer gelijk lager dan totaal

PVV-stemmers willen het vaakst altijd verplichte vermelding (86%). D66-stemmers zijn het meest terughoudend: 40% wil het altijd verplicht, en 29% vindt dat het alleen hoeft bij volledig door AI gemaakte inhoud.

HOOFDSTUKOVERZICHT

HOOFDSTUK 6

6

Ervaringen in eigen woorden

Praktisch nut staat voorop en vertrouwen blijft het zwakke punt

De open antwoorden van frequente en beperkte gebruikers geven dezelfde hoofdrangorde. Tijdwinst, gemak en toegang tot kennis staan bovenaan; onbetrouwbaarheid is bij beide groepen het belangrijkste bezwaar.

1
Tijdwinst en snelheid
veruit het vaakst gewaardeerd

2
Gemak en lage drempel
eenvoudig, goedkoop en altijd beschikbaar

3
Brede kennis en informatie
snel een compleet en samenhangend antwoord

!
Onbetrouwbare antwoorden
hallucinaties zijn de belangrijkste kritiek

Wat beide groepen delen

- **Dezelfde positieve rangorde**
  Frequente en beperkte gebruikers noemen achtereenvolgens snelheid, gemak en kennis als grootste voordelen.
- **Dezelfde belangrijkste kritiek**
  Foute of verzonnen antwoorden staan bij beide groepen op één. Gebruikers vinden dat controle en factchecking nodig blijven.
- **Nuttig gereedschap**
  De waardering gaat vooral over concrete resultaten: sneller zoeken, analyseren, schrijven, samenvatten, programmeren en ideeën toetsen.

Waar perspectieven verschillen

Frequente gebruikers

- **Productiviteit**
  Tijdwinst overschaduwt alle andere voordelen. Sommigen beschrijven een zeer grote toename van hun output.
- **Persoonlijke risico's**
  Privacy, afhankelijkheid, minder zelf nadenken, kosten en snel oprakende credits worden relatief vaak genoemd.
- **Sparringpartner**
  Ervaren gebruikers waarderen AI ook als gesprekspartner om ideeën te toetsen zonder oordeel.

Beperkte gebruikers

- **Gemak en kennis**
  Deze voordelen liggen qua belang dichter bij tijdwinst dan bij frequente gebruikers.
- **Maatschappelijke zorgen**
  Milieu-impact staat naast privacy als belangrijke zorg. Ook het onpersoonlijke karakter wordt vaker genoemd.
- **Minder concrete ervaring**
  Beperkte gebruikers antwoorden vaker kort of noemen niets. Zij zijn minder vaak tegen praktische beperkingen aangelopen.

DE KERN

Meer ervaring leidt tot een concreter en persoonlijker oordeel. Beide groepen zien AI als nuttig gereedschap, zolang de gebruiker antwoorden controleert en kritisch blijft.

Bron: AI in Nederland 2026 - Peil.nl / Viewture

HOOFDSTUK 6

Ervaringen in eigen woorden

6.1. Frequente AI-gebruikers

Aan Nederlanders die AI regelmatig gebruiken is in eigen woorden gevraagd wat zij het meest positief en het meest negatief vinden aan hun AI-gebruik. Uit de antwoorden ontstaat een helder en consistent beeld: de voordelen worden vrijwel unaniem in praktische, functionele termen omschreven, terwijl de kritiek zich toespitst op betrouwbaarheid en de bredere maatschappelijke gevolgen van veelvuldig gebruik.

Wat het meest wordt gewaardeerd

Verreweg het vaakst genoemd - met grote afstand tot al het andere - is de tijdwinst en efficiëntie die AI oplevert. Gebruikers beschrijven dit op talloze manieren: "bespaart veel tijd", "tijdswinst", "je kunt veel meer doen in minder tijd", "het versnelt de verwerking van grote hoeveelheden materiaal". Deze snelheid wordt zowel voor werk als privé genoemd: van het sneller programmeren en analyseren van documenten tot het wegwerken van "administratieve romslomp" en repetitieve taken. Meerdere respondenten formuleren het in termen van pure productiviteitswinst - een enkeling stelt zelfs dat de eigen output vertienvoudigd is. Dit thema overschaduwt letterlijk alle andere genoemde voordelen; geen enkel ander aspect komt in de buurt van hoe vaak snelheid, tijdsbesparing en efficiëntie worden genoemd.

Op de tweede plaats staat het gemak en de laagdrempeligheid van AI. Hier gaat het om zaken als eenvoud in gebruik, het wegvallen van de noodzaak om dure specialisten in te huren, en het feit dat AI vaak gratis of goedkoop, en altijd (24/7) beschikbaar is. Verschillende gebruikers noemen expliciet dat ze nu zelf dingen kunnen bouwen of oplossen waarvoor ze vroeger afhankelijk waren van een programmeur of andere expert - een soort "democratisering" van vaardigheden. Ook het feit dat je nergens op hoeft te wachten en geen account bij een specialist nodig hebt, wordt gewaardeerd.

Op de derde plaats komt de toegang tot brede kennis en informatie. AI wordt hier vaak vergeleken met een verbeterde zoekmachine: in plaats van eindeloos te hoeven googelen of tientallen websites af te struinen, krijgt men direct een compleet en samenhangend antwoord. Gebruikers noemen de brede kennis over vrijwel elk onderwerp, de mogelijkheid om diepgaande gesprekken te voeren over complexe materie, en het gevoel altijd een "leraar" of expert paraat te hebben.

Net buiten de top drie, maar toch opvallend vaak genoemd, is de rol van AI als sparringpartner of gesprekspartner: mensen waarderen dat ze ideeën kunnen aftoetsen bij een systeem dat kritisch kan zijn zonder te oordelen, vergelijkbaar met een collega of vriend die altijd beschikbaar is.

Wat het meest wordt bekritiseerd

Ook aan de negatieve kant is er één thema dat met afstand het vaakst wordt genoemd: de onbetrouwbaarheid van de antwoorden, oftewel het "hallucineren" van AI. Gebruikers klagen dat AI met veel overtuiging dingen verzint, feitelijke fouten maakt, of onwaarheden presenteert alsof het vaststaande feiten zijn. Kenmerkende antwoorden zijn: "verzint dingen", "presenteert onwaarheden in volle overtuiging als waarheid", en de constatering dat je als gebruiker altijd zelf moet blijven controleren en fact-checken. Sommigen wijzen er ook op dat identieke vragen soms tot verschillende antwoorden leiden, of dat de kwaliteit van antwoorden per model of moment wisselt.

Op de tweede plaats staan zorgen over privacy en dataveiligheid. Gebruikers vragen zich af wat er met hun gegevens gebeurt, of grote techbedrijven gesprekken kunnen terughalen of misbruiken, en hoe veilig hun data eigenlijk is. Dit uit zich in relatief korte, directe antwoorden als "privacy", "veiligheid" en "onbekendheid waar gegevens blijven", maar ook in uitgebreidere zorgen over het risico op hacken of misbruik van persoonlijke informatie.

Op de derde plaats - nagenoeg gelijk opgaand met de zorgen over privacy - staat de vrees dat mensen door AI luier, dommer of minder kritisch worden. Respondenten noemen het risico dat mensen "niet meer zelf nadenken", dat academische en andere vaardigheden achteruitgaan, en dat er een ongezonde afhankelijkheid van AI kan ontstaan. Enkelen spreken zelfs over verslaving aan het gebruik.

Daarnaast worden, iets minder vaak maar wel terugkerend, een aantal andere punten van kritiek genoemd. Meerdere gebruikers ergeren zich aan het "pleasende" of vleiende karakter van AI - het geven van gelijk aan de gebruiker of het te stellig brengen van informatie die niet klopt. Ook de kosten van abonnementen en het snel opraken van credits of tokens worden met enige regelmaat genoemd, evenals de milieu-impact door het energie- en waterverbruik van AI-systemen. Een kleinere groep noemt een vermeende politieke of ideologische inkleuring ("woke") van antwoorden als storend.

Conclusie frequentie AI-gebruikers

Het beeld dat uit deze open antwoorden naar voren komt is dat frequente AI-gebruikers vooral pragmatisch positief zijn: het gaat hen om tijd, gemak en toegang tot kennis, niet zozeer om AI als technologisch wonder op zich. Tegelijkertijd is de kritiek opvallend consistent gericht op vertrouwen: kan ik erop bouwen dat het antwoord klopt, kan ik erop vertrouwen dat mijn gegevens veilig zijn, en verlies ik er zelf niet iets essentieels bij als ik te veel op AI leun. Die spanning tussen praktisch nut en fundamenteel vertrouwen lijkt het centrale thema te zijn in hoe intensieve gebruikers tegen AI aankijken.

6.2. Beperkte AI-gebruiker

Ook aan Nederlanders die AI slechts beperkt gebruiken is gevraagd wat zij het meest positief en het meest negatief vinden aan AI. Deze groep is in de dataset veel groter dan de frequente gebruikers, en juist daardoor tekent zich een net iets ander - maar op hoofdlijnen verrassend vergelijkbaar - beeld af.

Wat beperkte gebruikers het meest waarderen

Ook bij beperkte gebruikers staat, net als bij de frequente gebruikers, snelheid en tijdsbesparing met afstand op de eerste plaats. Termen als "snel", "scheelt tijd" en "sneller zoeken" domineren de antwoorden. Op de tweede plaats staat het gemak: woorden als "makkelijk", "gemakkelijk" en "handig" komen veelvuldig terug, vaak zonder verdere toelichting. Op de derde plaats staat de toegang tot kennis en informatie - met name het snel kunnen vinden van antwoorden en het maken van samenvattingen wordt genoemd.

De volgorde van de top drie is dus identiek aan die van de frequente gebruikers: snelheid, gemak, kennis/informatie. Dat is een belangrijke overeenkomst. Het duidelijkste verschil zit in de verhouding tussen deze drie: bij frequente gebruikers overschaduwt snelheid alle andere antwoorden bijna volledig, terwijl bij beperkte gebruikers gemak en kennis relatief een stuk dichter bij snelheid in de buurt komen. Beperkte gebruikers lijken dus meer waarde te hechten aan de lage drempel om iets simpels voor elkaar te krijgen, terwijl frequente gebruikers - die de basis al gewend zijn - vooral de pure productiviteitswinst benadrukken.

Een ander, kwalitatief verschil: beperkte gebruikers antwoorden vaker kort en weinig uitgewerkt ("snel", "handig", "weinig") en geven ook vaker aan niets positiefs te kunnen noemen ("geen", "nvt", "weet niet"). Dat wijst op een minder uitgesproken, minder doordachte relatie met AI - logisch, want deze groep heeft simpelweg minder ervaring om op te putten.

Wat beperkte gebruikers het meest stoort

Ook hier is de overeenkomst met frequente gebruikers groot: veruit de meest genoemde ergernis is de onbetrouwbaarheid van AI - foute antwoorden, tegenstrijdige antwoorden op dezelfde vraag, en het "hallucineren" van AI. Veelgebruikte formuleringen zijn "niet altijd betrouwbaar", "klopt soms niet" en "je moet alles blijven controleren". Dit thema is bij beide groepen met afstand het meest genoemde punt van kritiek.

Op de gedeelde tweede plaats staan bij beperkte gebruikers twee vrijwel even vaak genoemde zorgen: privacy en dataveiligheid (wat gebeurt er met mijn gegevens, wie kan erbij) enerzijds, en de milieu-impact van AI (energie- en waterverbruik) anderzijds. Op de derde plaats staat de zorg dat mensen door AI luier of dommer worden en minder zelf nadenken.

Hier zit ook het duidelijkste verschil met de frequente gebruikers. Bij de frequente gebruikers speelt milieu-impact nauwelijks een rol - het wordt daar zelden spontaan genoemd - terwijl het bij beperkte gebruikers even vaak voorkomt als privacyzorgen. Beperkte gebruikers lijken dus een grotere, meer op de samenleving als geheel gerichte blik te hebben op de nadelen van AI, terwijl frequente gebruikers relatief meer inzoomen op concrete, persoonlijke ergernissen uit hun eigen gebruik: kosten en het snel opraken van credits of tokens wordt door frequente gebruikers namelijk aanzienlijk vaker genoemd dan door beperkte gebruikers, voor wie dat kennelijk (nog) geen issue is omdat ze de betaalde grenzen van de tools niet of nauwelijks raken.

Nog een verschil: bij beperkte gebruikers duikt, in tegenstelling tot bij frequente gebruikers, geregeld de klacht op dat AI "onpersoonlijk" overkomt of dat teksten en communicatie door AI-gebruik minder menselijk worden. Deze zorg om het verlies van persoonlijk contact komt bij de frequente gebruikers vrijwel niet voor - mogelijk omdat zij inmiddels gewend zijn geraakt aan de omgang met AI, terwijl het voor beperkte gebruikers nog een opvallend, wat vreemd aanvoelend aspect is.

Tot slot valt op dat beperkte gebruikers bij de negatieve vraag beduidend vaker aangeven niets te kunnen noemen ("niets", "geen", "weet niet") dan frequente gebruikers. Dat is goed te verklaren: wie AI weinig gebruikt, is simpelweg minder vaak tegen de zwakke kanten ervan aangelopen en heeft dus minder concreets om op te noemen.

6.3. Conclusie: overeenkomsten en verschillen samengevat

De belangrijkste overeenkomst is dat beide groepen exact dezelfde rangorde van positieve punten noemen (snelheid, gemak, kennis) en ook hetzelfde belangrijkste kritiekpunt hebben (onbetrouwbaarheid/hallucineren). Het onderliggend mensbeeld van AI is voor beide groepen dus vergelijkbaar: nuttig gereedschap, mits je oplet of het antwoord wel klopt.

De verschillen zitten vooral in nuance en perspectief. Frequente gebruikers zijn intensiever, persoonlijker en pragmatischer in hun kritiek (kosten, credits, eigen denkvermogen), terwijl beperkte gebruikers een breder, meer afstandelijk perspectief hanteren waarin milieu-impact en het onpersoonlijke karakter van AI een grotere rol spelen. Ook is de betrokkenheid - af te lezen aan hoe vaak men concreet iets weet te noemen - bij frequente gebruikers merkbaar groter dan bij beperkte gebruikers, wat er logischerwijs op wijst dat meer gebruik leidt tot een scherper en persoonlijker beeld van zowel de voor- als nadelen van AI.